

Zhodnocení podnikatelského prostředí v orlickoústeckém regionu

Diplomová práce

Studijní program: N6202 – Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T086 – Regionální studia

Autor práce: **Bc. Jakub Vyčítal**

Vedoucí práce: Ing. Karina Benetti, Ph.D.

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jakub Vyčítal**
Osobní číslo: **E13000344**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální studia**
Název tématu: **Zhodnocení podnikatelského prostředí v orlickoústeckém regionu**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomické statistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Teze diplomové práce
2. Vymezení regionu a podnikatelského prostředí
3. Vícekriterální analýza
4. Definice kvality podnikatelského prostředí, definice lokalizačních faktorů
5. Komparativní analýza podnikatelského prostředí vybraného regionu
6. Zhodnocení přínosu diplomové práce

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

65 normostran

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. Teorie regionálního rozvoje.

Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.

Elektronická databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz).

FOTR, Jiří, et al. Manažerské rozhodování. Postupy, metody a nástroje.

2. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-59-0.

HINDLS, Richard, et al. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.

SYNEK, Miloslav, et al. Podniková ekonomika, 4. vyd. Praha: C. H. BECK, 2006. ISBN 80-7179-892-4.

VITURKA, Milan, et al. Kvalita podnikatelského prostředí, regionální

konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky.

Praha: GRADA Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3638-9.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Karina Benetti, Ph.D.

Katedra ekonomické statistiky

Konzultant diplomové práce:

Marie Tomanová

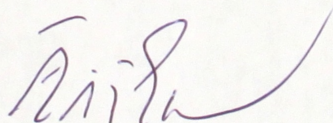
Podchlumí a.s., předseda představenstva

Datum zadání diplomové práce:

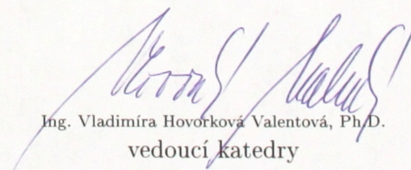
30. října 2015

Termín odevzdání diplomové práce:

31. května 2017

doc. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

Ing. Vladimíra Hovůrková Valentová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. října 2015

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Anotace

Diplomová práce na téma Zhodnocení podnikatelského prostředí v orlickoústeckém regionu se zabývá lokalizačním rozhodováním potenciálních investorů o možném umístění podniků na území daného regionu. Pro tyto účely bylo provedeno zhodnocení podnikatelského prostředí v regionech Pardubického kraje, mezi které patří regiony Pardubice, Ústí nad Orlicí, Svitavy a Chrudim. Zhodnocení proběhlo pro sektor průmyslu, služeb a zemědělství. Byla použita metoda vícekriteriálního hodnocení pomocí skupin faktorů a kritérií. Výsledkem práce je zhodnocení orlickoústeckého regionu v rámci meziregionálního srovnání kvality podnikatelského prostředí v Pardubickém kraji, dále analýza podniků v tomto regionu podle právní formy podnikání, podle velikosti a podle odvětví a sektoru. Práce by měla poskytnout informace a data pro potenciální firmy a podniky o umístění výroby v tomto regionu.

Klíčová slova

Pardubický kraj, podnikatelské prostředí, Ústí nad Orlicí, podnik, kritéria hodnocení, vícekriteriální hodnocení

Annotation

Business Environment Analysis in the Region of Ústí nad Orlicí

The diploma thesis Business Environment Analysis in the Region of Ústí nad Orlicí deals with localization decisions of potential investors about the possible location of their firms in this region. For these purposes an evaluation of the business environment in sub-regions of Pardubice Region was done. Sub-regions of Pardubice Region are Pardubice, Ústí nad Orlicí, Svitavy and Chrudim. The evaluation was done for the industrial sector, sector of services and sector of agriculture and by the method of multi criteria evaluation by groups of factors and criteria. The result of this thesis is complex rating of Ústí nad Orlicí Region in the interregional comparison and structural analysis of companies in the region are the outputs of the practical part and also analysis of companies in this region according to legal form of business, their size and sector. This thesis should provide information and data to potential companies about localization of their business in this region.

Key Words

Pardubice Region, business environment, Ústí nad Orlicí, company, evaluation criteria, multi-criterial evaluation

Obsah

Seznam tabulek.....	10
Seznam zkratk.....	11
Úvod.....	12
1 Charakteristika podnikatelského prostředí	14
1.1 Základní pojmy	14
1.2 Cíle podnikání.....	15
1.3 Přínosy podnikání	16
1.4 Podnikatelské riziko.....	16
1.5 Podnikatelské prostředí.....	17
1.5.1 Prvky podnikatelského prostředí	17
1.5.2 Kvalita podnikatelského prostředí.....	18
1.5.3 Regionální disparity.....	19
2 Regionální uspořádání ČR.....	21
2.1 Regionální politika.....	21
2.2 Region.....	22
2.3 Struktura území České republiky.....	23
2.3.1 Obce.....	24
2.3.2 Kraje	25
2.3.3 Územní statistické jednotky.....	25
3 Faktory kvality podnikatelského prostředí	27
3.1 Obchodní faktory	27
3.2 Infrastrukturní faktory.....	27
3.3 Pracovní faktory.....	28
3.4 Lokální faktory	28

3.5	Cenové faktory.....	29
3.6	Enviromentální faktory	29
4	Lokalizační teorie	31
5	Hodnocení variant rozhodování.....	33
5.1	Vícekriteriální hodnocení variant	33
6	Vymezení regionu Ústí nad Orlicí.....	36
7	Analýza podniků v orlicko-ústeckém regionu.....	39
7.1	Analýza podniků dle právní formy	39
7.2	Analýza podniků podle sektoru a odvětví.....	41
7.3	Analýza podniků podle velikosti	46
8	Vybrané zemědělské podniky v regionu Ústí nad Orlicí.....	48
8.1	Společnost Podchlumí.....	48
8.2	Obživa, a.s.....	49
9	Meziregionální srovnání kvality podnikatelského prostředí	50
9.1	Výběr kritérií hodnocení	50
9.2	Ohodnocení kritérií	51
9.2.1	Obchodní faktory	51
9.2.2	Pracovní faktory	55
9.2.3	Infrastrukturní faktory	58
9.2.4	Lokální faktory	60
9.2.5	Cenové faktory	65
9.2.6	Enviromentální faktory.....	66
9.3	Stanovení vah kritérií.....	69
9.4	Ohodnocení regionů.....	71
9.5	Meziregionální srovnání	72

Závěr.....	74
Seznam literatury.....	77

Seznam tabulek

Tabulka 1 Váhy lokalizačních faktorů	30
Tabulka 2 Počet podniků podle právní formy podnikání.....	40
Tabulka 3 Počet ekonomicky aktivních podniků podle právní formy podnikání.....	41
Tabulka 4 Počet podniků podle sektorového členění	41
Tabulka 5 Tržby vybraných zemědělských podniků v regionu.....	42
Tabulka 6 Počet podniků podle převažující činnosti.....	43
Tabulka 7 Počet podniků podle počtu zaměstnanců.....	47
Tabulka 8 Blízkost trhů	51
Tabulka 9 Ukazatel významných firem.....	52
Tabulka 10 Ukazatel přítomnosti zahraničních firem	53
Tabulka 11 Ukazatel podpůrných služeb.....	54
Tabulka 12 Dostupnost pracovních sil	55
Tabulka 13 Kvalita pracovní síly.....	56
Tabulka 14 Flexibilita pracovních sil	57
Tabulka 15 Kritérium kvality silnic.....	58
Tabulka 16 Faktor rozvoje informačních a komunikačních technologií.....	59
Tabulka 17 Faktor blízkosti mezinárodních letišť.....	60
Tabulka 18 Kritérium nabídky rozvojových ploch.....	61
Tabulka 19 Ukazatel znalostní báze	63
Tabulka 20 Kritérium finanční asistence městských obcí.....	64
Tabulka 21 Faktor ceny práce	65
Tabulka 22 Ukazatel ceny pozemků.....	65
Tabulka 23 Ukazatel ceny pronájmů	66
Tabulka 24 Kritérium urbanistické a přírodní atraktivity.....	67
Tabulka 25 Enviromentální kvalita území.....	68
Tabulka 26 Hodnoty jednotlivých kritérií kvality podnikatelského prostředí.....	69
Tabulka 27 Váhy kritérií.....	71
Tabulka 28 Hodnoty regionů podle kvality podnikatelského prostředí	72
Tabulka 29 Pořadí regionů podle kvality podnikatelského prostředí	73

Seznam zkratek

CZ – NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR
CZ – NUTS	Klasifikace územních statistických jednotek v ČR
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská Unie
HDP	Hrubý domácí produkt
CHKO	Chráněná krajinná oblast
LAU	Místní samosprávné jednotky
NUTS	Územní statistické jednotky
OKEČ	Odvětвовá klasifikace ekonomických činností
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola

Úvod

V současné době se podnikatelské prostředí řadí mezi velmi důležitou složku podnikání. Rozvoj podnikatelského prostředí může být proveden pouze díky kvalitním a úspěšným firmám. Tento úspěch je poté závislý na podmínkách, které podnikatelé mají k dispozici. Kvalitní a úspěšné firmy díky kvalitním podmínkám vytváří volná pracovní místa a dotují stát větší částkou daní. Z toho vyplývá, že kvalitní podnikatelské prostředí má pozitivní vliv na obyvatele daného územního celku.

Smyslem této práce zabývající se analýzou podnikatelského prostředí v orlicko-ústeckém regionu je, aby byla případně zdrojem dat a užitečných informací pro firmy a podnikatele, kteří se budou rozhodovat, zda svůj podnik či jinou ekonomickou aktivitu umístí právě v tomto zkoumaném regionu.

Hlavním cílem této práce je kvantifikovat kvalitu podnikatelského prostředí v orlicko-ústeckém regionu v oblasti průmyslu, služeb i zemědělství. Hlavní cíl bude naplněn pomocí dílčích cílů a těmi jsou srovnání ekonomických subjektů mezi regiony Ústí nad Orlicí a Pardubice v rámci Pardubického kraje podle jejich struktury, dále srovnání kvality podnikatelského prostředí v regionu Ústí nad Orlicí s ostatními regiony v Pardubickém kraji.

První část této práce popisuje základní pojmy, které se vyskytují v souvislosti s podnikatelským prostředím, dále se zabývá samotným podnikatelským prostředím, jeho prvky, kvalitou a regionálními disparitami.

Druhá část práce popisuje faktory podnikatelského prostředí a jejich vliv na podnikatelské prostředí. Faktory jsou poté blíže vysvětleny v samostatných podkapitolách. Faktory byly zjištěny na základě regionálního výzkumu a výstupem tohoto výzkumu je publikace Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice od Viturky a kolektivu.

V další části se práce zabývá lokalizačními teoriemi a jejich faktory, díky nimž se ekonomické subjekty rozhodují o umístění svého podniku a dále hodnocením variant

rozhodování, které je nutné znát pro meziregionální srovnání. Je třeba brát v potaz, že podniky mají jiný pohled na kvalitu podnikatelského prostředí v závislosti na tom, zda působí v oblasti průmyslu, služeb nebo zemědělství. Jednotlivá kritéria vah jsou tedy ohodnocena jiným způsobem a mají odlišnou hodnotu. K dispozici byly hodnoty vah kritérií pouze pro sektor průmyslu a služeb. Pro sektor zemědělství byla stanovena hodnota kritérií podle subjektivního hlediska autora této práce na základě hodnot kritérií pro průmysl a služby.

Teoretická část popisuje daný region z hlediska historie, přírodních podmínek, cestovního ruchu či hospodářství. Poté zkoumá podniky v regionu podle právní formy, sektoru a odvětví a podle velikosti.

Praktická část práce se poté zabývá srovnáním podniků mezi dvěma regiony v daném kraji z hlediska tržeb, zisku, podílu na trhu, velikosti, počtu zaměstnanců apod. a nakonec srovnáním kvality podnikatelského prostředí mezi regiony Pardubického kraje.

Závěr práce se věnuje popisu zjištěných skutečností, doporučením a případným návrhům na zlepšení. Problematikou podnikatelského prostředí a regionálního rozvoje se zabývá řada autorů. Každý z nich se snaží na daný problém nahlížet z jiného úhlu, řeší nejrůznější příčiny vzniku regionálních nesrovnalostí, apod. Velmi podrobně se danou oblastí zabývá Milan Víturka v publikaci Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky a v publikaci Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice.

1 Charakteristika podnikatelského prostředí

V kapitole budou popsány základní pojmy spojené s podnikatelským prostředím, např. podnik, podnikání, rizika spojená s podnikáním či podnikatelské prostředí.

1.1 Základní pojmy

Právní úprava obchodních společností a družstev se řídí zákonem č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích. Pod pojmem obchodní korporace si lze představit obchodní společnosti (osobní spol., kapitálové spol., evropské spol. a evropská hospodářská zájmová sdružení) a formy družstev. (ČESKO, 2014)

V současné době je podnikání v ČR upravováno občanským zákoníkem účinným od 1. 1. 2014. Za podnikatele lze považovat osobu, která je zapsána v obchodním rejstříku a k provozování podnikatelské činnosti má živnostenské či jiné zákonné oprávnění. Podnikatelem může být fyzická či právnická osoba. Fyzickou osobou je občan, který získá živnostenské oprávnění na základě několika podmínek pro podnikání dle živnostenského zákona. Živnostník vystupuje pod svým jménem a ručí však celým svým majetkem. Lze rozlišovat živnosti ohlašovací a koncesované. Za doklad tohoto oprávnění je považován živnostenský list nebo koncesní listina. Právnické osoby jsou formulovány jako obchodní korporace. Na rozdíl od fyzických osob, majetek právnické osoby nenáleží jejím zřizovatelům, ani jednotlivým členům kolektivních orgánů, ale patří rovnou právnické osobě. Právnické osoby mohou být zřízeny jak za účelem soukromého zájmu, tak i za účelem veřejného zájmu. Lze rozeznávat tři typy právnických osob, a sice korporace, fundace a ústavy. (Synek a kol., 2015)

Základem každého podniku je člověk, který je nenahraditelným článkem ve výrobním procesu. Současnost pro podnikatele není snadná. Vzniká řada bariér a překážek a omezení, která brání úspěchu všech podniků a podnikatelů. Největší hrozbou je vznik konkurence. Možnost přežít v rámci soutěžení pak mají především ty firmy, které se na trhu dokážou nejvíce prosadit v oblasti kvality, ceny, vysoké úrovně inovací, uspokojení potřeb trhu a zákazníků. (Synek a kol., 2015)

Podnik si musí určit svůj cíl, který bude chtít dosáhnout a kterého se bude držet. Konkrétní cíl závisí na účelu či smyslu, pro který byl podnik založen na prvním místě. Stanovení cíle

podnikání je velmi důležitým faktorem. V budoucnu pomůže lépe řídit podnik tím směrem a cestou, které jsou pro podnik ten ty nejlepší. V neposlední řadě je třeba myslet na časovém termínu, kdy má být cíle dosaženo. Primárním cílem firmy či podniku zpravidla bývá maximalizace zisku. Podnik se ale nemusí orientovat pouze na zisk. Může sledovat tzv. alternativní cíle, mezi které patří např. maximalizace tržeb, hodnoty podniku, dlouhodobé přežití na trhu, dosažení co největšího podílu na trhu, podpora zaměstnanosti v regionu, apod. Motiv zisku je jedním z nejdůležitějších prvků podnikání, který působí jako podnět angažovanosti v podnikání. Pokud podnik není schopen dosáhnout zisku v jedné oblasti podnikání, je přirozené, že se bude snažit uspět na jiném poli působnosti, než se rozhodne úplně zastavit svou činnost. (Synek a kol., 2015)

Pro potřeby této práce je potřeba se zaměřit také na oblast malého a středního podnikání. Tento typ firem je součástí každé fungující tržní ekonomiky, díky čemuž mohou tyto podniky čerpat různé druhy dotací. Přesné vymezení velikosti firmy spadající do této kategorie není jednoznačné. Podle (Veber, Srpová, 2012) je možné rozdělení na statistické pojetí, podle nařízení komise Evropské unie či zákona o podpoře malého a středního podnikání. Statistické pojetí je od roku 1997 sladěno s kvantitativní typologií podnikání Eurostatu následovně:

- malé podniky – do 20 zaměstnanců;
- střední podniky – do 100 zaměstnanců;
- velké podniky – 100 a více zaměstnanců.

Dle komise Evropské unie rozlišujeme čtyři kritéria pro rozdělení malého a středního podnikání a těmi jsou počet zaměstnanců, roční obrát, bilanční suma roční rozvahy a nezávislost. Podle zákona č 47/2002 Sb. se za malého a středního podnikatele považuje ten podnikatel, který splňuje podmínky, které stanovuje předpis Evropského společenství. Hodnoty určujících podmínek se vztahují k poslednímu uzavřenému účetnímu období. Obrát a aktiva jsou přepočítávány dle kurzu Evropské centrální banky ke konci roku, předcházejícímu roku podání žádosti o podporu.

1.2 Cíle podnikání

Každý podnik musí mít určitý směr a cíl, kterého se drží a který chce dosáhnout. Cíl závisí na účelu založení daného podniku. Činnost každého podniku musí někam směřovat.

v rozhodování v nejistotě, která představuje podnikatelské riziko. Riziko souvisí s podnikatelským rozhodováním v rámci různých podnikatelských aktivit. Pokud podnikatel zná důsledky svého rozhodování, tak se jedná o rozhodování za jistoty. Pro podnikatele je důležité riziko zohledňovat v rámci své podnikatelské činnosti, kterou provozuje. Jedná se především o změny jak uvnitř podniku či firmy, tak o změny v okolí podniku či firmy. V rámci okolí podniku rozlišujeme interní a externí rizika. Interní rizika ovlivňují firmu uvnitř a na rozdíl od vnějších rizik se dají ovlivnit. Externí rizika nelze ovlivnit či změnit a podnik či firma je musí respektovat, např. změny v ekonomice, politická situace apod. (Veber, Srpová, 2012)

1.5 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí může být charakterizováno jako souhrn vlivů, které působí na podnikatele, na podnik a v neposlední řadě podnikání. Podnikatelské prostředí se dělí na vnitřní a vnější prostředí. Pojem podnikatelského prostředí je často používán v různých souvislostech. V literatuře se pod tímto termínem rozumí celkové vnější podmínky, v rámci kterých podnik provádí své aktivity. Kromě legislativního rámce podnikání sem lze zařadit i lidské zdroje, znalosti a informace, velikost a strukturu místní ekonomiky či přírodní prostředí. Největšího vlivu podnikatelského prostředí na podnik dosahuje jeho bezprostřední okolí, tedy podmínky v daném městě a regionu, kde podnik provádí své aktivity. Některé složky lokálního prostředí je možné ovlivnit jen z národní úrovně, např. legislativa, daně). Tyto složky jsou závislé na podmínkách, které ztělesňují obecný rámec platný ve všech regionech. Na druhé straně existují prvky lokálního podnikatelského prostředí, které mají zcela místní povahu a jsou závislé na místních podmínkách, např. důvěra, vzorce chování, kooperační sítě. Toto jsou tzv. měkké faktory socioekonomického rozvoje. Považují se za jeden z klíčových důvodů odlišné reakce jednotlivých regionů na změny a možnosti spojené s globalizací a přechodem ke znalostně založené ekonomice. Na tyto lokálně vznikající složky podnikatelského prostředí mají vliv zejména místní a regionální samosprávy a partnerství. (Mulačová, Mulač, 2013)

1.5.1 Prvky podnikatelského prostředí

Podnik nepůsobí a neexistuje ve svém bezprostředním okolí sám. Toto okolí tvoří podnikatelské prostředí a zároveň na podnik působí a omezuje ho svými vlivy. Toto podnikatelské prostředí patří mezi faktory, které podnik zahrnuje do svého rozhodování a

ovlivňuje ho. Pro podnik je přínosné se o toto okolí a prostředí zajímat. Je důležité, aby podnikatelský subjekt správně definoval své informační potřeby, které pak musí naplňovat a brát ohled na zlepšování, udržování a obnovování svých konkurenčních výhod.

Velkou výhodou pro ekonomický subjekt je rozdělení podnikatelského prostředí do dvou skupin. Zprv na všeobecné prostředí neboli makroprostředí, kam řadíme národní kulturu, ideologii, hodnoty, demografické faktory, úroveň vzdělání, technologický rozvoj, sociální struktura, průmyslová struktura či právní postupy. Toto prostředí ovlivňují jednotlivé organizace. Podnikatel nemůže toto prostředí jakkoliv měnit. Makroprostředí tvoří všechny vnější faktory, které ovlivňují tvorbu a realizaci strategie, cílů a vize podniku. Toto prostředí je možné členit podle několika kategorií, např. podle složek prostředí: politické a právní, ekonomické, sociální, kulturní a demografické, ekologické, technologické.

Druhou skupinou je mikroprostředí, které se váže k dané organizaci v rámci odvětví. Do této skupiny patří zákazníci, konkurence, trh práce či dodavatelé. Toto prostředí je plně v moci podnikatele a tvoří základ jeho podnikatelské činnosti. Mikroprostředí tvoří faktory, které působí na zvolenou strategii podniku, zvolené cíle a vize. Velmi důležitým aspektem je analýza těchto faktorů, která pomůže podnikateli najít silné a slabé stránky podniku či specifických priorit, které můžou odlišit podnik od konkurence. (Guinn, Kratochvíl, Hashesh, 2007)

Podle funkčních oblastí se dělí tímto způsobem:

- management – plánování, organizování, personální záležitosti, motivace, kontrola;
- marketing – marketingové systémy, funkce, produktivita;
- finance – aktivita, likvidita, ziskovost, zadluženost, rozvoj;
- produkce – výroba, pracovní síla, kvalita, zásoby;
- informační systém;
- věda a výzkum.

1.5.2 Kvalita podnikatelského prostředí

Regionální zhodnocení podnikatelského prostředí, které získáme analýzou dílčích faktorů kvality podnikatelského prostředí, je ve většině případů zaměřeno na kraje, protože tvoří nejpodstatnější úroveň pro tvorbu dlouhodobých strategií pro rozvoj regionů. Výsledky zhodnocení je možno použít i pro potřeby různých firem, mezi které patří např.

rozhodování o budoucím rozvoji podniku, případných investicích apod. Hodnoty kvality podnikatelského prostředí jsou spočteny jako vážené součty hodnot dílčích činitelů, které jsou provedeny v souladu se stanovenými jednotkami území. Spočtené výsledky se nejdříve získají za všechny regiony. Tyto výsledky je dále vhodné seřadit podle určených komplexních typů kvality podnikatelského prostředí. Obvykle se jedná o typy A – E, které zachycují regiony z hlediska míry příznivosti podnikatelského prostředí. (Viturka a kol., 2010)

Postup výpočtu celkové kvality podnikatelského prostředí z hlediska regionů a krajů je možné vyjádřit prostřednictvím uvedeného vzorce (1):

$$C = \Sigma D \cdot v \quad (1)$$

C – celková kvalita podnikatelského prostředí;

D – hodnoty dílčích faktorů kvality podnikatelského prostředí;

v – váhy dílčích faktorů kvality podnikatelského prostředí.

1.5.3 Regionální disparity

Disparity všeobecně znamenají nerovnoměrný či rozdílný vývoj v rámci určitých územních celků, kterými mohou být obce, regiony, státy či kontinenty. Obvykle se týkají oblastí ekonomické, sociální, ekologické nebo politické. Existují záporné, kladné a neutrální disparity.

Kladné disparity znamenají určitou komparativní výhodu daného regionu a znamenají příležitost pro podnikatele, rozvoj daného regionu či území nebo zvýšení životních podmínek pro obyvatele. Je potřeba se zaměřovat na disparity, které vznikly lidskou činností a nikoliv na disparity, které vzešly z objektivních příčin. Regiony s příznivým rozvojem a podmínkami jsou často základem pro vznik malých a středních podniků, které umožní vznik nových pracovních příležitostí, zvýšení životní úrovně, rozvoji regionu a inovačního potenciálu. O území či region, na kterém převládají záporné disparity, nemají malé a střední podniky zájem a mohou zde nastat sociální problémy či panovat nízká úroveň vzdělanosti.

Řešení regionálních disparit je součástí politiky Evropské unie. V každém programovacím období jsou vyhlášeny operační programy zaměřené na odstraňování regionálních disparit a vyvážený rozvoj územních celků. Mezi nejvýznamnější zdroje disparit patří např. geografická poloha, vybavenost regionů přírodními zdroji, kvalita lidských zdrojů v daných oblastech, současný stav životního prostředí v oblastech, technologická úroveň jednotlivých regionů, vliv přírodních jevů, bytová výstavba či inovační výkonnost firem v jednotlivých regionech. (Jáč, 2011)

2 Regionální uspořádání ČR

Kapitola se zabývá charakteristikou a popisem hlavních pojmů v rámci regionálního uspořádání v České republice, hlavně rozdělením regionů podle různých hledisek. Kapitola na závěr přibližuje strukturu území v České republice.

2.1 Regionální politika

Definovat pojem regionální politika je velmi obtížné kvůli velmi velkému rozsahu. Proto existuje několik definicí či formulací pojmu regionální politika. V rámci Evropské unie regionální politika představuje činnost, pro kterou je hlavním cílem snižování rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi rozvoje daných regionů a jejich rozvoje. Jako obecný cíl uvádí Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky dosažení stejných šancí a možností pro jednotlivé regiony a využití jejich demografického, hospodářského a přírodního potenciálu. Regionální politika se dále snaží o zmírnění regionálních disparit. Toho se dosáhne díky vymezení a změření stavu regionálních disparit. Dále je třeba určit, zda půjde o disparity na úrovni obcí, okresů, krajů či na úrovni regionů soudržnosti. V neposlední řadě je určit vhodné ukazatele socioekonomické výkonnosti, díky kterým se stanoví rozdíly mezi danými územními jednotkami. (Žižka a kol., 2013)

V rámci regionální politiky vznikají celé řady faktorů, které vedou ke vzniku regionálních problémů, které rozdělujeme na ekonomické a neekonomické. Kvůli vzniku těchto problémů dochází k nerovnoměrnému rozvoji regionů a tvorbě regionálních rozdílů. Důvody tohoto nerovnoměrného rozvoje bývají nejčastěji disparity v ekonomické oblasti a v oblasti zaměstnanosti, dále kvalita lidského faktoru z pohledu zaměstnanosti a kvalifikace, geografické faktory, kde dochází např. k nedostatku přírodních zdrojů, institucionální faktory či psychologické faktory a v některých případech i nepříznivá situace životního prostředí.

Realizace regionální politiky je spojena splněním určitých podmínek. Regionálními problémy je třeba se zabývat a řešit. Zároveň je nutné sledovat ekonomické možnosti, jak tyto problémy vyřešit a sním spojené motivy, proč regionální politika existuje. Za základní motiv existence regionální politiky se uvádí úplné využití všech výrobních faktorů. (Žižka a kol., 2013)

2.2 Region

Regiony dělíme podle různých hledisek. Z geografického hlediska je region definován jako část území, které je charakterizováno souborem přírodních a socioekonomických prvků. Každý region má jedinečný charakter, umístění, skladbu a rozsah integrace a díky těmto vlastnostem se dané území liší od jiných prostorových jednotek. Pokud se region uspořádal na základě geografického hlediska, jedná se o region přirozený. Region umělý nazýváme takový region, jehož hranice stanovil člověk a vznikl nepřirozenou cestou. (Jáč, 2011)

Podle geografického hlediska se regiony dále rozlišují na mikroregiony, mezoregiony a makroregiony. Mikroregion nejčastěji vzniká snahou několika obcí o ekonomický, sociální a kulturní rozvoj a jedná se regiony malé velikosti. Pro mezoregiony jsou naopak typické širší funkční vztahy, mezi které patří např. dojížděka do místních škol, dojíždění za kulturními akcemi či do obchodů a za službami a vztahy mezi dodavateli a odběrateli. Makroregion je poté označován za větší územní celek, kam může být zařazen celý stát či malá země. (Jáč, 2011)

Dále se rozlišují:

- administrativní regiony v EU (NUTS) a euroregiony;
- regiony podle stupně ekonomického rozvoje;
- regiony se soustředěnou podporou státu;
- regiony dle faktorů regionální konkurenceschopnosti.

Administrativní regiony jsou tvořeny pro potřeby státní správy a územní samosprávy. Mezi jednotlivými úrovněmi těchto regionů fungují vztahy skladebnosti, ve které jsou regiony vyšší úrovně tvořeny celky nižší úrovně, dále zde fungují vztahy podřízenosti a nadřízenosti, v níž platí nutnost dodržovat normy přijaté na vyšší úrovni pro regiony nižší úrovně. Účelové regiony vznikají pro řešení vzniklých problémů v oblasti ekonomické úrovně, ochrany životního prostředí či přírody, Tyto regiony mají ve většině případů omezený časový limit svého působení. Jedná se především o bezcelní zóny, vědeckotechnické parky či zvláštní hospodářské zóny. V rámci účelových regionů vznikají i programové regiony, které mají určitý rozvojový záměr či strategii.

Regiony se dále dělí podle stejnorodosti na regiony homogenní a heterogenní, které se vyznačují vzájemným propojením jednotek a funkčních vazeb. Homogenní regiony jsou

charakteristické svou stejnorodostí vzájemnou podobou sledovaných znaků, což se používá pro rozlišení, zda se jedná o regiony vyspělé, zaostávající, zemědělské či průmyslové. Heterogenní regiony vycházejí z hierarchického uspořádání a územních vztahů.

Proces, ve kterém dochází k vymezení regionů, se nazývá regionalizace. V podstatě se jedná o proces, ve kterém se zpracovávají informace o rozmístění předmětů a jevů, které se nachází na zemském povrchu. Území daných států se člení buďto do menších územních celků nebo k seskupení základních prostorových jednotek. Členění se provádí na základě objektivního či subjektivního hlediska. Cílem regionalizace je, aby byl region co nejvíc homogenní vůči ostatním regionům.

2.3 Struktura území České republiky

Území České republiky je členěno na menší územní jednotky, v rámci kterých stát uskutečňuje část výkonných rozhodnutí. Jedná se o veřejnou správu se zaměřením na provádění a ochranu veřejných zájmů, organizování veřejných záležitostí či poskytování veřejných služeb. (Žižka, 2013)

Veřejná správa se dále dělí podle druhu subjektů vykonávající veřejnou správu. Veřejná správa se dělí do dvou skupin:

- státní správa;
- samospráva.

Státní správa je prováděna přímo státem, resp. Státem jmenované orgány, které jsou podřízené danému státu. Příkladem státní správy jsou soudy, úřady práce, apod. Samospráva je naopak prováděna orgány, které jsou zvoleny obyvateli dané územní jednotky. Jedná se především o obecní a krajská zastupitelstva. (Žižka, 2013)

Česká republika je vnitrozemským státem ležícím ve střední části Evropy. Podle hledisek Evropské unie se Česká republika řadí mezi středně velké země. Území České republiky je rozděleno do tří historických území, a to území Čech, Moravy a Slezska. Česká republika funguje na principu dvouúrovňového systému územní samosprávy. Podle Ústavy České republiky se území člení na obce a kraje. Obce představují základní územní samosprávné celky a kraje představují vyšší územní samosprávné celky. Každý územní celek na území

České republiky má své samostatné kompetence, do kterých nemůže jiný samosprávný celek zasahovat. (Žižka, 2013)

2.3.1 Obce

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec disponuje vlastním majetkem, se kterým hospodaří a zároveň si pomocí finančních prostředků stanovuje vlastní rozpočet obce. Obec svou činností působí na rozvoj regionu, ve kterém se obec nachází. Hlavním příjmem obcí jsou výnosy z některých druhů daní, které stát přerozděluje. Obce ale nemohou být závislé pouze na tomto druhu příjmů. Obec se tedy snaží o vlastní podnikatelskou činnost, která vede k dodatečným příjmům obce.

Obce se dále dělí na vesnice, městyse a města. Město je samostatně spravováno zastupitelstvem města a dalšími orgány města jsou starosta, rada města, městský úřad a zvláštní orgány města. V současné době není stanovena dolní hranice počtu obyvatel města. Do roku 2006 se mohla stát městem taková obec, která měla alespoň 3 000 obyvatel. Městys je historický typ obce stojící mezi městem a vesnicí a jedná se o samostatně spravovaný typ obce vedený zastupitelstvem městyse. Dalšími orgány městyse jsou rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse.

Podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti zákon rozlišuje:

- obecní úřad obce s rozšířenou působností;
- obec s pověřeným obecním úřadem;
- obec se základním rozsahem přenesené působnosti.

Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností jsou stanoveny zvláštním zákonem. Do kategorie obce se základním rozsahem přenesené působnosti jsou zařazeny všechny obce v české republice a každá z těchto obcí je řízena místním obecním úřadem. V čele obecního úřadu je starosta obce a obec všechny své záležitosti spravuje zcela samostatně. Obce s pověřeným obecním úřadem patří mezi obce, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti i na území jiných obcí. Zmíněný pověřený obecní úřad je takový úřad, který vykonává státní správu v rozsahu, který je určen prováděcím právním předpisem. Jedná se především o služby matričního a stavebního úřadu. Obce s rozšířenou působností disponují navíc oblastmi působnosti nejen pro svůj správní obvod,

ale i pro další obce v okolí. Obecní úřady tohoto typu obcí jsou mezičlánkem přenesené působnosti státní správy mezi krajskými úřady a obecními úřady. Jedná se např. o vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, živnostenského oprávnění, vodoprávní řízení apod. (Žižka, 2013)

2.3.2 Kraje

Území České republiky je od roku 2000 rozděleno do 14 krajů včetně hlavního města Prahy. V další etapě reformy územní veřejné správy mělo dojít k odstranění okresů. K tomuto kroku zatím nedošlo a okresy jako územní jednotky zůstaly zachovány. Došlo jen k ukončení činnosti okresních úřadů, kdy místo těchto úřadů vzniklo 205 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Nadále lze považovat okres za jeden ze základních pilířů územního členění státu.

2.3.3 Územní statistické jednotky

V rámci regionální politiky Evropské unie lze členit regiony na NUTS a Euroregiony. Pro dosažení srovnatelnosti statistických dat v rámci Evropské unie byl vytvořen jednotný systém klasifikování územních statistických jednotek NUTS – Nomenclature of Units for Territorial Statistics. Tento systém zavedl statistický úřad Evropské unie známý jako Eurostat. (Jáč, 2011)

Klasifikace NUTS je určena především pro shromažďování regionálních statistik Evropské unie, sociální a ekonomické analýzy regionů či vymezení regionální politiky Evropské unie. Tyto jednotky pak mohou obsahovat jednu nebo i několik územně správních jednotek z hlediska dané země.

Pro normalizovanou klasifikaci územních celků v České republice slouží klasifikace CZ-NUTS. Využívá se především pro statistické účely, dále pro potřeby analytické a pro potřeby poskytování údajů ve vztahu k Evropské unii, zejména pro úkoly spojené s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. (Žižka, 2013)

Jednotlivé úrovně územních jednotek klasifikace CZ-NUTS jsou:

- NUTS 0 – Česká republika (administrativní jednotka);
- NUTS 1 – území celé České republiky (neadministrativní jednotka);
- NUTS 2 – sdružené kraje (neadministrativní jednotky);

- NUTS 3 – kraje (administrativní jednotky).

Do 31. 12. 2007 byly v systému NUTS vedeny také okresy a obce. Od 1. 1. 2008 byly tyto jednotky převedeny do systému LAU – Local Administrative Units - Místní samosprávné jednotky, které se dělí:

- LAU 1 (dříve NUTS 4) – okresy;
- LAU 2 (dříve NUTS 5) – obce.

Euroregiony lze charakterizovat jako nejkompexnější podobu spolupráce mimo hranice místních nebo regionálních samospráv. Euroregiony se tvoří jak mezi zeměmi Evropské unie, tak mezi členskými a nečlenskými státy. Důvodem vzniku této spolupráce bylo úsilí o společné a efektivnější řešení určitých problémů, které souvisely s okrajovým postavením příhraničních oblastí pro běžný život obyvatel, kteří v těchto oblastech žijí. V dnešní době je cílem euroregionů sbližování evropských zemí ve společenském a kulturním životě. Kooperace se týká i oblasti životního prostředí, cestovního ruchu nebo např. územního plánování a rozvoje dopravní infrastruktury. (Jáč, 2011)

3 Faktory kvality podnikatelského prostředí

Faktory kvality podnikatelského prostředí jsou základním teoretickým východiskem pro aplikaci prostorového srovnání z pohledu podnikatelského prostředí a tyto faktory kvality podnikatelského prostředí lze rozdělit do níže uvedených skupin. (Viturka a kol. 2010)

- obchodní faktory;
- infrastrukturní faktory;
- pracovní faktory;
- lokální faktory;
- cenové faktory;
- enviromentální faktory.

3.1 Obchodní faktory

Tyto faktory mají pro hodnocení kvality podnikatelského prostředí největší význam. Patří zde faktor blízkosti trhů, faktor koncentrace významných firem, faktor přítomnosti zahraničních firem a faktor podpůrných služeb. Faktor blízkosti trhů popisuje výhody geografické polohy regionů a jejich vzdálenosti od dostupných trhů. Představuje především informace o tom, zda vybrané území či lokalita je blízko cílovým klientům či naopak. V regionálních analýzách se tento faktor měří obvykle vzdáleností či dobou cestování mezi výchozím a cílovým regionem. Faktor koncentrace významných firem přináší oproti faktoru blízkosti trhů informaci o výhodách koncentrace významných podnikatelských subjektů. Jedná se především o výhody z výrobní, technologické, obchodní a finanční spolupráce mezi firmami a ostatními subjekty. Faktor přítomnosti zahraničních firem popisuje pozitivní dopady zahraničních investic na zapojení domácí země do světové ekonomiky. Mezi pozitivní dopady řadíme příliv kapitálu, zvýšení exportu, zvýšení produktivity práce a pracovních nabídek, transfer technologií a know - how či příchod dalších zahraničních firem. Faktor podpůrných služeb má význam v podpoře jiného druhu podnikání. Jedná se především o poradenské, marketingové a personální agentury, účetní a daňové poradenství či realitní a finanční služby. (Viturka a kol. 2010)

3.2 Infrastrukturní faktory

Tuto skupinu faktorů tvoří faktory kvality silnic a železnic, blízkosti letišť a rozvoje kvality informačních a telekomunikačních technologií. Faktor kvality silnic a železnic je dána jako kvalita dopravního napojení vyšší druh silniční sítě, např. na dálnice, rychlostní silnice a silnice I. třídy a na vyšší druh železniční sítě. Podíl železniční dopravy na

nákladní dopravě v České Republice je dán hodnotou 30%. Poměr mezi faktorem kvality silnic a železnic byl poté stanoven poměrem 4:1. Dalším faktorem je faktor blízkosti letišť. Důležité v rámci podnikatelského prostředí jsou mezinárodní letiště. V České republice se jedná především o Letiště Václava Havla Praha, dříve známé jako Letiště Ruzyně. Posledním faktorem v této skupině je faktor rozvoje kvality informačních a telekomunikačních technologií, ve kterém jde především o data ze sčítání lidu, např. vybavenost domácností telefony, počítači s internetem a bez internetu. Tato data jsou důležitá hlavně pro podniky, aby jejich zákazníci využívaly prostředky přenosu dat. (Víturka a kol. 2010)

3.3 Pracovní faktory

Pracovní síla je jeden z výrobních faktorů podniku. Podnik musí pečlivě zvážit, jaký druh zaměstnanců ta která firma a podnik potřebuje a poté rozhodnout, který ukazatel vybrat a použít. Pracovní síla představuje celkový součet zaměstnaných a nezaměstnaných osob na určitém území. Do této skupiny faktorů řadíme faktor dostupnosti pracovních sil, faktor kvality pracovních sil a faktor flexibility pracovních sil. Faktor dostupnosti pracovních sil popisuje, které regiony patří mezi funkčně integrované územní celky na základě dojížděky do zaměstnání a do škol. Faktor kvality pracovních sil ukazuje různý podíl pracovní síly u sektoru průmyslu a sektoru služeb. Rozhodující u sektoru průmyslu je podíl pracovní síly s odbornou profesí, např. Střední odborná učiliště. U sektoru služeb je rozhodující podíl absolventů, např. VŠ, VOŠ. Faktor flexibility pracovních sil informuje o stupni přizpůsobení obyvatel regionu na měnící se podmínky trhu a flexibilitu je možné určit počtem podnikatelů, kteří připadají na 1000 obyvatel. (Víturka a kol., 2010)

3.4 Lokální faktory

Do skupiny lokálních faktorů řadíme faktor nabídky rozvojových ploch, faktor znalostní báze a faktor finanční asistence. Faktor nabídky rozvojových ploch poskytuje informace o rozsahu nabízených průmyslových a obchodních zón. Kvalita uvedených zón je určena celkovou velikostí, počtem majitelů, typem majitelů, stupněm napojení na inženýrské sítě, druhem dopravní komunikace v blízkosti či blízkostí podpůrných a dodavatelských služeb. Faktor znalostní báze popisuje napojení na rozvoj vědy a výzkumu, např. vysoké školy, výzkumné ústavy apod. Faktor finanční asistence ukazuje výši daňových příjmů na

jednoho obyvatele a uvedená asistence je dána schopností měst a obcí podporovat podnikatelské prostředí. (Viturka a kol. 2010)

3.5 Cenové faktory

Tato skupina faktorů zahrnuje cenu práce a cenu nemovitostí. Regionální úroveň cenových faktorů ovlivňuje zákonná úprava daňových sazeb, sazba minimální mzdy či další legislativní předpisy. Cenové faktory patří do skupiny méně významných faktorů. Významnější roli představují na makroekonomické úrovni. Tyto faktory se započítávají firmám do nákladů. Jedná se o součet indikátorů jako ceny práce, ceny pozemků a ceny pronájmů. Mezi tyto indikátory patří např. průměrná měsíční hrubá mzda pracovní síly, průměrná cena pozemku připadající na 1 m² a průměrná měsíční cena pronájmů. (Viturka a kol. 2010)

3.6 Enviromentální faktory

Tato skupina faktorů má nejnižší význam v rámci kvality podnikatelského prostředí. Patří sem faktor urbanistické/přírodní atraktivity a faktor environmentální kvality území. Faktor urbanistické/přírodní atraktivity je spojen s podnikáním v oblasti cestovního ruchu a mezi hlavní ukazatele patří např. počet lůžek v ubytovacích zařízeních či počet lůžek v objektech individuální rekreace. Faktor environmentální kvality území je spojen se stupněm znečištění daného území v podnikatelském prostředí a hodnotit lze na základě průměrné koncentrace oxidu siřičitého, prašného aerosolu a oxidu dusíku. Uvedené faktory by podnikatelé neměly ve svém rozhodování o lokalizaci podceňovat. (Viturka a kol. 2010)

Při rozhodování o vhodné lokalizaci by podniky měly znát nejen faktory, podle kterých se rozhodují o vhodné lokalizaci. Měly by znát i kritérium, které má pro daný podnik nejvyšší váhu. Správné ustanovení vah by mělo být objektivní u rozhodování za jeden podnik i u rozhodování za všechny podniky. Pro prostorové srovnání je třeba použít metodu vícekritériálního rozhodování, ve kterém se hodnota jednotlivých kritérií převede na jednu společnou jednotku. Váhy lokalizačních faktorů jsou zaznamenány v níže uvedené tabulce.

Tabulka 1 Váhy lokalizačních faktorů

	Lokalizační faktory						
	Obchodní	Infrastrukturní	Pracovní	Lokální	Cenové	Enviromentální	Součet
Zpracovatelský průmysl	28	17	20	15	12	8	100
Produktivní služby	27	21	16	14	13	9	100

Zdroj: VITURKA, M., Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice, 2003

4 Lokalizační teorie

Lokalizační teorie jsou považovány za nejstarší teorie regionálního rozvoje. Řadí se mezi neoklasické teorie a jejich základní myšlenkou bylo nalezení faktorů, které ovlivňují umístění ekonomických aktivit a pomocí těchto faktorů vysvětlit prostorové uspořádání ekonomiky. V podstatě můžeme lokalizační teorie rozdělit do čtyř směrů. (Blažek, Uhlíř, 2011)

První směr se zabývá lokalizačními rozhodnutími jednotlivých firem a jeho představitelem je Alfred Weber. Weber určil, že mezi nejvýznamnější lokalizační faktory patří dopravní náklady, surovinové naleziště či cena pracovní síly. Především se zaměřil na minimalizaci dopravních nákladů. Weber zavedl též pojem aglomerační úspory, což jsou úspory vzniklé díky blízkosti a koncentraci firem. Aglomerační úspory lze podle Alfreda Marshalla rozdělit do tří skupin. Úspory na pracovním trhu, které umožňují nižší náklady na získání pracovní síly, dále technologické úspory, které vznikají při šíření technologií mezi blízkými podniky a úspory z možnosti využití specializované infrastruktury a specializovaných dodavatelů. V současné době se za nejvýznamnější aglomerační úspory řadí způsoby zvyšující konkurenceschopnost blízkých firem a podniků díky procesu učení a inovací. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Druhý směr lokalizačních teorií reprezentuje Harold Hotelling a zaměřoval se na vzájemnou závislost lokalizačních rozhodnutí různých firem. Jedná se o Hotellingův model konkurujících se firem. V modelu Hotelling tvrdí, že i malé firmy se budou snažit dosáhnout monopolního postavení a uzpůsobí tomu svou strategii. Konkurenční firmy se budou snažit získat prostor svého konkurenta tím, že se k sobě budou přibližovat, až se firmy střetnou tváří v tvář. Ukázkovým příkladem jsou benzinové stanice.

Třetí směr je založen na behaviorálním přístupu a jeho základem je upřednostňování měkkých faktorů rozhodování o lokalizaci před tvrdými faktory. V tomto směru byl přidán faktor vnímání aktérů, v našem případě majitelů firem a podniků. Přidáním tohoto faktoru byla snaha učinit tento směr realističtější. To bohužel neznamená, že tento směr je bez nedostatků, kterými jsou vlivy mimo jedince, ale ovlivňující jeho chování a předpoklad o maximalizačním úsilí aktérů.

Čtvrtý směr představují teorie regionální rovnováhy, které se týkají snahy vysvětlit prostorové uspořádání ekonomiky jako celku. Mezi nejvýznamnější teorie tohoto směru patří teorie centrálních míst, jejímiž představiteli je Walter Christaller a August Losch. Tato teorie vycházela ze zákonitosti poklesu počtu středisek v závislosti na jejich významu a velikosti. Cílem teorie bylo vysvětlit rozmístění a velikost měst za předpokladů o racionálním chování zákazníků a majitelů firem. Christaller ve své teorii vycházel ze dvou předpokladů a to z maximální možné vzdálenosti, ze které je zákazník ochoten dojet a z minimální velikosti trhu, která umožní existenci prodejního místa. Za základní motiv lokalizace považoval Christaller blízkost k zákazníkům a minimální cestovní náklady zákazníků. Z těchto motivů vyšla nutnost umístit obchod či prodejní místo v centru příslušného zázemí. Tuto teorii dále rozvinul Losch, který říkal, že hlavním motivem lokalizace je maximalizace zisku firem a oproti Christallerovi ve své teorii počítal i s průmyslem, nejen maloobchodem a s jinými formami uspořádání než systém šestiúhelníků, se kterými počítal Christaller. Nedostatkem této teorie je geometrický přístup, který počítá s tím, že se sídelní systém nachází na homogenní rovině. Celkově celá teorie předpokládá velkou míru abstrakce a velmi málo odpovídá skutečné realitě.

V současnosti se lokalizační teorie již nepoužívají, ale s konceptem lokalizačních faktorů se v oblasti regionálního rozvoje pracuje i nyní. Především v souvislosti s investicemi ze zahraničí a výběrem lokalit. Jedná se o makro faktory a mikro faktory. Faktory na mikroúrovni se zaměřují na lokalizační rozhodování v rámci krajů či regionů. Mezi tyto faktory patří např. dostatek pracovních sil s požadující kvalifikací, dostatek pozemků, kvalitní infrastruktura, kvalitní životní prostředí, dopravní spojení, umístění vědeckých a výzkumných základen. Faktory na makroúrovni se zaměřují na lokalizační rozhodování v rámci státu. Mezi tyto faktory patří makroekonomická a politická stabilita, úroveň cenové hladiny a tržní potenciál. Význam jednotlivých faktorů závisí na hlavním motivu investora pro investování. Mezi nejvýznamnější motivy investorů patří minimalizace nákladů a proniknutí na nový trh. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Tato práce se zaměřuje na faktory na mikroúrovni v rámci regionů Pardubického kraje.

5 Hodnocení variant rozhodování

Velmi málo dochází k tomu, že v souboru hodnocených variant se nachází pouze jedna varianta, která je nejlepší ze všech možných variant. Některé varianty jsou z určitých hledisek lepší a na druhé straně jsou tyto varianty horší dle jiných hledisek. Volba hledisek závisí na rozhodovateli, který stanoví cíle, které chce řešením problému dosáhnout. Mezi základní typy rozhodování patří vícekriteriální hodnocení variant. (Fotr, Švécová a kol., 2010)

5.1 Vícekriteriální hodnocení variant

Metody vícekriteriálního hodnocení mají obecný charakter a tento charakter není závislý na obsahu jednotlivých variant rozhodování. Mezi základní metody vícekriteriálního hodnocení řadíme:

- vícekriteriální funkce užitku za jistoty;
- jednoduché metody stanovení hodnoty variant;
  - a) metoda váženého pořadí,
  - b) metoda přímého stanovení dílčích ohodnocení,
  - c) metoda lineárních dílčích funkcí užitku,
  - d) metoda bazické varianty.
- metody založené na párovém srovnání variant;
  - a) Saatyho metoda,
  - b) metody založené na prazích citlivosti.
- kompenzační metoda.

Při použití metody **vícekriteriální funkce užitku za jistoty** se hodnocení variant provádí tak, že pro každé stanovené kritérium se přiřadí užitek vyjádřený reálným číslem. Při rozhodování se řídíme těmi variantami, jejichž reálné číslo je větší. Užitek jednotlivých variant můžeme vyjádřit podle vah kritérií a podle dílčích funkcí užitku kritérií. U kritéria výnosového typu je funkce užitku vždy rostoucí – rostoucí, konvexní, lineární. U kritéria nákladového typu je funkce užitku vždy klesající – konkávní, konvexní, lineární. Celkovou hodnotu variant získáme stanovením vah pomocí kompenzační metody, v další části je třeba stanovené váhy znormovat a nakonec vynásobit příslušnou utilitou varianty vzhledem ke kritériu. (Fotr, Švécová a kol., 2010)

Základem **kompensační metody** je nahrazování horších variant na základě jednoho kritéria lepšími hodnotami varianty z hlediska jiného kritéria. Při použití této metody není potřeba stanovit váhy kritérií a využívá principu dominance a postupné eliminace variant. Výsledkem metody je poté jediná optimální varianta či soubor několika málo variant s jednou dominující variantou. Předností této metody je, že nutí přemýšlet o každé výměně racionálně a měřitelně a díky tomu získáme lepší představu o tom, co je pro firmy cenné.

Jednoduché metody stanovení hodnoty variant jsou zjednodušením vícekritériální funkce užitku za jistoty. Tyto metody patří mezi nejvíce používané, jsou srozumitelné a nenáročné a jejich podstatou je hodnocení variant, které získáme váženým součtem dílčích ohodnocení variant vzhledem k jednotlivým kritériím. Podle celkového ohodnocení variant lze poté stanovit uspořádání dle jejich preferencí a nejvýše ohodnocená varianta je tou nejoptimálnější variantou. Mezi jednoduché metody patří metoda váženého pořadí, metoda přímého stanovení dílčích ohodnocení, metoda lineárních dílčích funkcí užitku a metoda bazické varianty.

U **metody váženého pořadí** se dílčí ohodnocení variant k určitým kritériím určí dle pořadí variant vzhledem k těmto kritériím. Dílčí ohodnocení variant je rovno počtu kritérií a dílčí ohodnocení nejhorších variant je rovno jedné. Např. pokud máme 4 varianty, pak nejlepší varianty k určitým kritériím mají dílčí ohodnocení $4 + 1 - 1 = 4$ a nejhorší varianty mají dílčí ohodnocení $4 + 1 - 4 = 1$. Z toho vyplývá, že dílčí ohodnocení variant vychází pouze z pořadí variant k jednotlivým kritériím a vůbec se nezohledňují rozdíly mezi hodnotami kritérií, a tudíž se tato metoda hodí pouze pro případy, kdy soubor kritérií obsahuje kritéria kvalitativní povahy.

Metoda přímého stanovení dílčích ohodnocení spočívá v tom, že varianty se nehodnotí na základě pořadí, ale přiřazením bodů ze samostatně zvolené stupnice, např. desetibodové či stobodové a platí zde, že nejnížší ohodnocení znamená nejhorší hodnoty kritérií a nejvyšší ohodnocení ze stupnice znamená nejlepší hodnoty kritérií. Hodnotitel na základě svých preferencí hodnotí varianty na základě stanovené stupnice. Výhodou této metody je jednoduchost a srozumitelnost.

U **metody lineárních dílčích funkcí užítku** se dílčí ohodnocení variant stanovuje odlišně vzhledem k jednotlivým kritériím. Pokud se jedná o kvalitativní kritéria, tak se ohodnocení stanoví přiřazením bodů ze zvolené bodové stupnice. Pokud se jedná o kvantitativní kritéria, tak vycházíme z toho, že dílčí funkce užítku mají lineární tvar a tyto funkce se určí tím způsobem, že nejhorší hodnotě kritéria se stanoví dílčí užitek 0 a nejlepší hodnotě kritéria se stanoví dílčí užitek 1. Spojnice těchto bodů jsou zobrazením lineárních dílčích funkcí užítku. Nakonec se provede dílčí ohodnocení variant vzhledem k jednotlivým kritériím. Hlavním kladem této metody je, že subjektivním posouzením se stanovují pouze dílčí ohodnocení variant vzhledem ke kvalitativním kritériím.

Metoda bazické varianty se zakládá na stanovení dílčích ohodnocení variant díky porovnání hodnot důsledků variant s bazickou variantou. Bazická varianta může dosahovat buď nejlepších hodnot či právě požadovaných hodnot. Dílčí funkce užítku mají lineární tvar u kritérií výnosového typu a u kritérií nákladového typu mají tvar hyperboly. Tato metoda se používá především pro hodnocení variant k souboru kvantitativních kritérií.

Metody založené na párovém srovnávání variant jsou vhodné pro hodnocení variant souboru kvalitativních kritérií, kde převažují situace se smíšeným souborem kritérií. Mezi tyto metody patří Saatyho metoda a metody založené na prazích citlivosti.

U **Saatyho metody** se celkové ohodnocení variant stanoví jako vážený součet dílčích ohodnocení. Speciální u této metody je sestavení Saatyho matice, která je založena na párovém srovnávání variant vzhledem ke stanovenému kritériu. Celkové ohodnocení variant rozhodování získáme vážením a sčítáním. Výhodou této metody je jednoduchost a srozumitelnost a využití pro soubor smíšených kritérií.

Základem **metod založených na prazích citlivosti** je zjištění preferenčních vztahů dvojic variant vzhledem k jednotlivým kritériím. Není třeba určovat velikost preferencí, stačí pouze jejich stanovení. Pro každou dvojici variant a každé kritérium je třeba určit, kterou variantu z dvojice si hodnotitel cení výše či méně nebo rovnocenně. Hlavní rozdíl oproti předešlým metodám je, že výsledkem těchto metod nebude číselné ohodnocení variant rozhodování, ale jejich preferenční uspořádání. (Fotr, Švécová a kol., 2010)

6 Vymezení regionu Ústí nad Orlicí

Region Ústí nad Orlicí vznikl jako správní celek v dnešní podobě v roce 1960 sloučením bývalých okresů Lanškroun a Ústí nad Orlicí, převážné části okresů Vysoké Mýto a Žamberk, menší části okresu Litomyšl a několika obcí z okresu Zábřeh (Cotkytle, Červená Voda, Krasíkov, Strážná, Tatenice a část Bílé Vody včetně Moravského Karlova). (ČSÚ, 2015)

Orlickoústecko je dle klasifikace NUTS okresem, který se nachází ve východních Čechách a to v Pardubickém kraji. V rámci zmíněného kraje sousedí na západě s regionem Pardubice, na jihozápadě s regionem Chrudim a na jihu s regionem Svitavy. Na východě sousedí s regionem Šumperk, který patří do Olomouckého kraje a na severozápadě s regionem Rychnov nad Kněžnou, který náleží do Královéhradeckého kraje. Ze severu je region vymezen hranicí s Polskem. Region leží v oblasti Podorlické pahorkatiny a nabízí návštěvníkům řadu možností pro rekreaci i sport. Region má rozlohu 1267 km² a je po okrese Svitavy druhým největším okresem v kraji, na jeho rozloze se podílí 28 % a nachází se zde 10 relativně malých měst a 115 obcí. Hustota zalidnění 109 obyvatel na km² je v kraji druhá nejvyšší po okrese Pardubice. Region patří k regionům s nejvyšší vzdělaností v kraji. Z celkového počtu 138 481 obyvatel (k 31. 12. 2014) tvořily ženy 50,5 %. Od roku 2009 se počet obyvatel okresu snižuje, a to vlivem převahy počtu vystěhovalých nad přistěhovalými.

Okres je značně členitý – od rovin na západě po horský reliéf na severovýchodě. Území okresu leží v nadmořské výšce od 239 m po 1 424 m, což je Králický Sněžník, nejvyšší místo Pardubického kraje. Větší část okresu leží v povodí Labe, menší východní část v povodí Moravy. Hlavním tokem v okrese je Tichá Orlice, na severu Divoká Orlice, na jihu Třebovka a na východě Moravská Sázava. Největší vodní plochou je přehrada v Pastvinách.

Klimatické poměry jsou v jednotlivých částech okresu odlišné. Podnebí okresu se výrazně mění s nadmořskou výškou. Oblast Vysokého Mýta je nejteplejší a nejsušší. Průměrná roční teplota vzduchu zde je 8 °C, úhrn srážek je 650 – 700 mm. Oblast Lanškrouna je chladnější v průměru o 1 °C a úhrn srážek je o 100 mm vyšší. Výrazně chladnější a vlhčí

klima má oblast Králik a část Žamberka, kde je ve vyšších polohách průměrná teplota jen 4 – 5 °C a průměr srážek převyšuje 900 mm.

Z celkové rozlohy okresu tvoří zemědělská půda 749,1 km², z toho orná půda tvoří 466,7 km², trvalé travní porosty tvoří 245,1 km² a vodní plochy 13,6 km². Na lesní půdu připadá 31,7 % rozlohy okresu.

Okres Ústí nad Orlicí je průmyslově zemědělským okresem. Zemědělství se vzhledem k méně příznivých podmínkách zaměřuje na chov skotu a v rostlinné výrobě se zaměřuje na produkci krmiv, např. pícniny na orné půdě, louky a pastviny. Oblast lze z hlediska rostlinné výroby nazvat jako průměrnou a z hlediska živočišné výroby jako nadprůměrnou. V posledních několika letech dochází ke snížení osevních ploch a počtu hospodářských.

Okres Ústí nad Orlicí má po okrese Pardubice nejrozsáhlejší průmyslovou základnu. V průmyslu je zaměstnáno asi 40% ekonomicky aktivních obyvatel. Rozhodujícími odvětvími jsou textilní průmysl (Ústí n. Orlicí, Česká Třebová, Choceň, Letohrad, Žamberk, Králíky), elektrotechnika (Lanškroun, Letohrad, Králíky), výroba dopravních prostředků (Vysoké Mýto, Choceň), papírenský průmysl (Lanškroun) a další strojírenská odvětví.

Míra nezaměstnanosti se pohybuje pod průměrem kraje kolem 7,8 %. Z hlediska odvětvové skladby zaměstnanosti je zde nadprůměrné zastoupení osob pracujících v terciární sféře. Silniční dopravě slouží hraniční přechod Dolní Lipka, železniční dopravě hraniční přechod Lichkov. Ústí nad Orlicí je jediným příhraničním okresem v Pardubickém kraji. Největším městem okresu je Česká Třebová, což je jeden z největších železničních uzlů České republiky.

Koncem roku 2014 hledalo v okrese práci 5,8 % obyvatelstva ve věku 15 až 64 let, což představuje podíl pod úroveň krajského průměru. Správní obvody Česká Třebová a Králíky patří v období 2014 - 2020 mezi regiony se soustředěnou podporou státu, tzn. hospodářsky slabé regiony. K největším investicím patří v okrese výstavba průmyslových závodů v České Třebové, v Lanškrouně, v Ústí nad Orlicí, v Zámrsku a rekonstrukce závodu ve Vysokém Mýtě. K významným stavebním akcím v okrese lze též zařadit stavbu železničního koridoru a rekonstrukci čistíren odpadních vod.

V oblasti bytové výstavby se města zaměřila na rekonstrukce panelových domů a budování technické infrastruktury pro výstavbu rodinných domů. Výstavba komunálních bytů byla orientována především na menší sociální byty, které mají zlepšit podmínky mladým rodinám. Nejintenzivnější bytová výstavba po roce 2000 probíhala na Lanškrounsku. Tato skutečnost bezprostředně souvisí s tím, že se v posledních letech ve městě Lanškrouně dynamicky rozvíjí řada firem.

Ke zlepšení životního prostředí ve městech přispěly úpravy jejich center. Odborníci ocenili především rekonstrukci náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě. V povodí Moravské Sázavy byl vybudován největší suchý poldr v Čechách, který má při povodních ochránit města na dolním toku řeky. Na území celého okresu se v zájmu rozvoje cestovního ruchu budovaly cyklostezky pomocí prostředků z evropských fondů. V posledních letech se též zlepšují podmínky pro sjezdové lyžování. Celoroční sportovní vyžití nabízí areál Dolní Morava pod Králickým Sněžníkem.

K turisticky atraktivním místům okresu patří zříceniny hradů Lanšperk, Litice a Žampach. Na Vysokomýtsku se stává turistickou dominantou rekonstruovaný areál zámku v Nových Hradech. Z novodobé historie poutá pozornost soubor pevností, vybudovaných před 2. světovou válkou v okolí Králík, Těchonína a Mladkova. Severní okraj okresu je součástí chráněné krajinné oblasti Orlické hory, na severovýchodě se rozkládá Národní přírodní rezervace Králický Sněžník. Mezi chráněná území je zařazeno údolí Divoké Orlice u Klášterce nad Orlicí a Tiché Orlice u Chocně. Z přírodních parků lze uvést Lanškrounské rybníky, Jeřáb u Červené Vody a nejvýchodnější výběžek Orlických hor Suchý vrch.

Oblast Orlickoústecka nabízí turistům mnoho rekreačních možností. Jedná se zejména o cykloturistiku v oblasti Vysokého Mýta a Chocně, dále koupání a provozování vodních sportů na přehradní nádrži Pastviny, nebo zimní lyžování či letní horská turistika a cykloturistika v Orlických horách. Lyžařská střediska mají pouze regionální význam snad s výjimkou Čenkovic, které dosahují až celostátního významu. Bezprostřední okolí Divoké a Tiché Orlice se hojně využívá pro rekreaci mimo veřejné formy. Celé Orlické hory mají z hlediska cestovního ruchu celostátní význam.

7 Analýza podniků v orlickoústeckém regionu

Výše uvedená kapitola je rozdělena do tří podkapitol a to na analýzu podniků dle právní formy, analýzu podniků dle sektorové a odvětvové kvalifikace a analýzu podniků dle velikosti. Jsou analyzovány a porovnány regiony Pardubice a Ústí nad Orlicí v rámci Pardubického kraje. Region Pardubice je největším regionem v Pardubickém kraji a region Ústí nad Orlicí je mnou vybraný region kvůli velkému zastoupení zemědělského sektoru.

7.1 Analýza podniků dle právní formy

V regionu Ústí nad Orlicí bylo ke dni 31.12.2015 celkem evidováno 29 894 registrovaných ekonomických subjektů a z toho bylo jako fyzické osoby registrováno 23 672 subjektů. Z tohoto počtu bylo živnostníky 21 249 osob, zemědělci 810 osob a 2342 subjektů byli soukromí podnikatelé podnikající dle jiných oprávnění než, kterým je živnostenské oprávnění. V regionu bylo dále evidováno 2 429 obchodních společností a 138 družstev a 1 státní podnik.

V Pardubickém regionu bylo ke dni 31.12.2015 celkem evidováno 42 682 registrovaných ekonomických subjektů. Fyzických osob bylo celkově registrováno 33 044, z tohoto počtu bylo soukromých podnikatelů podnikajících podle živnostenského zákona celkově 29 224, zemědělských podnikatelů bylo 504 a soukromých podnikatelů podnikajících podle jiného oprávnění bylo 3316. V regionu bylo dále evidováno celkem 5290 obchodních společností, z tohoto počtu bylo 299 akciových společností, dále 138 družstev a 3 státní podniky.

Celkově Pardubický kraj na svém území evidoval ke dni 31.12.2015 celkem 117 554 registrovaných ekonomických subjektů. Z toho obchodních společností bylo celkově 11 292, 410 družstev, 4 státní podniky, 2 432 zemědělských podnikatelů, 82 485 podnikatelů podnikajících na základě živnostenského oprávnění a 9 105 podnikatelů podnikajících podle jiného oprávnění.

Největší podíl z celkového počtu ekonomických subjektů mají v regionu Ústí nad Orlicí podnikající fyzické osoby a to kolem 80,3 %, což představuje celorepublikový nadprůměr. Orlickoústecký region má oproti největšímu regionu Pardubického kraje největší zastoupení zemědělských podnikatelů. Region Pardubice mělo registrováno 504 zemědělských podnikatelů, zatímco menší region Ústí nad Orlicí mělo registrováno 810

zemědělských podnikatelů, což ukazuje na větší tradici zemědělského sektoru v tomto regionu. Údaje byly získány z Registru ekonomických subjektů a zahrnuje všechny subjekty s přiděleným identifikačním číslem bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu.

Tabulka 2 Počet podniků podle právní formy podnikání v roce 2015

	Celkem	Obchodní společnosti		Družstva	Státní podniky	Fyzické osoby		
		celkem	a.s.			dle živnostenského zákona	zemědělství podnikatelé	dle jiných zákonů
Region Ústí nad Orlicí	29 894	2 429	114	138	1	21 249	810	2 342
Region Pardubice	42 682	5 290	299	138	3	29 224	504	3 316
Kraj Pardubický	117 554	11 292	597	410	4	82 485	2 432	9 105

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

Jakožto podnik se za ekonomický subjekt považuje takový subjekt, který dle informací ze statických zjišťování a z jiných zdrojů, vykazuje ekonomickou aktivitu. V regionu Ústí nad Orlicí bylo ke dni 31.12.2015 evidováno 15 052 ekonomicky aktivním subjektů, z toho bylo 67,1% živnostníci, 12,3% byly obchodní společnosti, zemědělství podnikatelé tvořily 4,2%. (ČSÚ, 2015)

V Pardubickém regionu bylo evidováno ke dni 31.12.2015 celkem 22 253 ekonomicky aktivních subjektů, z toho tvořily podnikající fyzické osoby 75,2%, obchodní společnosti tvořily 17,9% a samotní zemědělství podnikatelé tvořily pouze 1,8%.

Pardubický kraj celkově zaznamenal ke dni 31.12.2015 celkem 61 512 ekonomicky aktivních subjektů a z tabulky je vidět, že region Ústí nad Orlicí evidoval na svém území 628 zemědělských podnikatelů z celkového počtu 1 923 zemědělských podnikatelů za celý Pardubický kraj. Tento počet tvoří skoro 33%, což z něj činí region s největším zastoupením zemědělských podnikatelů.

Tabulka 3 Počet ekonomicky aktivních podniků podle právní formy podnikání v roce 2015

	Celkem	Obchodní společnosti		Družstva	Státní podniky	Fyzické osoby		
		celkem	a.s.			dle živnostenského zákona	zemědělství podnikatelé	dle jiných zákonů
Region Ústí nad Orlicí	15 052	1 844	98	119	.	10 101	628	1 292
Region Pardubice	22 253	3 976	251	107	.	14 434	405	1 889
Kraj Pardubický	61 512	8 655	501	331	.	41 236	1 923	5 185

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

7.2 Analýza podniků podle sektoru a odvětví

Podle sektorového členění ke dni 31.12.2010 působilo v orlickoústeckém regionu 1563 podniků patřících do sektoru zemědělství, lesnictví a rybářství, 4313 podniků v sektoru průmyslu, 3607 podniků do sektoru stavebnictví a 9449 podniků v sektoru služeb.

Z tabulky je vidět, že region Ústí nad Orlicí je spolu s Pardubickým regionem největšími regiony s největším zastoupením podniků v celém Pardubickém kraji. Srovnání orlickoústeckého regionu s ostatními regiony v Pardubickém kraji v rámci sektorového členění podniků dokládá níže uvedená tabulka.

Tabulka 4 Počet podniků podle sektorového členění v roce 2010

Sektor	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad orlicí
Zemědělství	1 235	1 173	1 274	1 563
Průmysl	3 609	6 134	2 933	4 313
Stavebnictví	3 498	5 179	2 832	3 607
Služby	6 016	11 957	6 002	9 449

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2010

Z tabulky vyplývá, že region Ústí nad Orlicí má největší podíl podniků v sektoru zemědělství z celého Pardubického kraje.

Mezi největší zemědělské podniky s výměrou zemědělské plochy 1000ha a více v regionu Ústí nad Orlicí, které se zabývají živočišnou či rostlinnou výrobou, patří Zemědělské družstvo Zálší, Zemědělské družstvo Žichlínek, Podchlumí, Avena, Zemědělské družstvo Mostek, Zemědělské družstvo Sloupnice. V tabulce jsou poté uvedeny jejich celkové tržby.

Tabulka 5 Tržby vybraných zemědělských podniků v regionu v roce 2014

Tržby v Kč	ZOD Žichlínek	ZOD Zálší	ZD Mostek	Avena, s.r.o.	Podchlumí, a.s.
Celkové tržby	29,9	35,6	12,8	13,7	4,8

Zdroj: vlastní zpracování, justice.cz, 2014

Podrobnější informace ohledně sektorového členění přináší odvětvová klasifikace ekonomických činností CZ-NACE, která nahradila takzvaný OKEČ (Odvětvové klasifikace ekonomických činností). CZ-NACE je vypracovaná podle mezinárodní statistické klasifikace.

NACE je zkratkou pro statistickou klasifikaci ekonomických činností, kterou používá Evropská unie (dříve Evropské společenství) od roku 1970. NACE dělí ekonomické činnosti, resp. oblasti ekonomických činností, tak, že každé statistické jednotce, která vykonává nějakou ekonomickou činnost, lze přiřadit některý kód NACE. Ekonomickou činností přitom rozumíme výrobu určitého výrobku nebo poskytování služby při použití kombinace výrobních prostředků, práce, výrobních postupů a meziproductů. (NACE, 2016)

Následující tabulka porovnává odvětvovou klasifikaci ekonomicky aktivních subjektů dle CZ – NACE v Pardubickém kraji a v regionu Ústí nad Orlicí a Pardubice k 31.12.2015.

Z uvedené tabulky vyplývá, že region Ústí nad Orlicí evidoval z celkového počtu 15 052 ekonomicky aktivních subjektů celkem 1 210 podniků zabývajících se zemědělstvím, lesnictvím a rybářstvím oproti počtu 998 podniků, které registroval region Pardubice, který disponoval celkovým počtem 22 253 ekonomicky aktivních podniků či subjektů. Podniky ze sekce A v regionu Ústí nad Orlicí tvořily 8% celkového počtu ekonomických subjektů.

Naproti tomu v Pardubickém regionu tvořily podniky ze sekce A pouze 4,5% z celkového počtu podniků a subjektů v tomto regionu. Ekonomické subjekty regionu Ústí nad Orlicí se sekce A tvořily skoro 29% celkového počtu těchto podniků za celý Pardubický kraj.

Tabulka 6 Počet podniků podle převažující činnosti v roce 2015

Převažující činnost	Region Ústí nad Orlicí	Region Pardubice	Kraj Pardubický
Celkem	15 052	22 253	61 512
Sekce A	1 210	998	4 216
Sekce B-E	2 502	3 392	10 167
Sekce F	1 844	2 842	8 530
Sekce G	2 814	4 166	11 075
Sekce H	339	602	1 577
Sekce I	724	958	2 832
Sekce J	258	427	976
Sekce K	607	869	2 403
Sekce L	246	607	1 182
Sekce M	1 413	2 990	6 647
Sekce N	186	389	803
Sekce O	178	172	709
Sekce P	354	462	1 323
Sekce Q	316	431	1 230
Sekce R	354	577	1 366
Sekce S	1 239	1 680	4 719
Sekce T	-	-	-
Sekce U	-	-	-
X nezjištěno	468	691	1 757

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

Sekce A zahrnuje činnosti spojené s využíváním rostlinných a živočišných přírodních zdrojů. Patří sem činnosti jako pěstování zemědělských plodin, chov hospodářských zvířat, těžba dřeva a výroba jiných rostlinných a živočišných produktů v zemědělských podnicích nebo jejich získávání z volné přírody.

Sekce B-E zahrnuje těžbu a úpravu černého a hnědého uhlí, těžbu ropy a zemního plynu, těžbu a úpravu rud, zpracovatelský průmysl, výrobu a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, zásobování vodou, činnosti související s odpady a sanacemi.

Sekce F zahrnuje specializované i nesespecializované stavební činnosti. Patří sem práce na novostavbách, opravy, provádění nástaveb a přestaveb budov i inženýrských děl, výstavba prefabrikovaných objektů na staveništi a staveb dočasného charakteru.

Sekce G zahrnuje velkoobchod a maloobchod (tj. nákup a prodej bez dalšího zpracování) jakéhokoliv druhu zboží a poskytování služeb souvisejících s prodejem zboží.

Velkoobchod a maloobchod jsou posledními články v distribuci zboží. Tato sekce dále zahrnuje údržbu a opravy motorových vozidel a motocyklů.

Sekce H zahrnuje činnosti osobní a nákladní dopravy, pravidelné nebo nepravidelné, po kolejích, potrubím, po silnici, vodě či vzduchem a související činnosti, jako činnosti terminálů, parkovacích a skladovacích zařízení, překladišť atd. Do této sekce patří pronajímání dopravních zařízení s řidičem nebo operátorem. Patří sem rovněž poštovní a kurýrní činnosti.

Sekce I zahrnuje krátkodobé ubytování hostů a poskytování kompletního stravování určeného k okamžité spotřebě. Rozsah a druh doplňkových služeb poskytovaných v rámci této sekce se může velmi měnit. Tato sekce nezahrnuje dlouhodobé ubytování, které je klasifikováno v rámci činností v oblasti nemovitostí. Také nezahrnuje přípravu jídel a nápojů, které nejsou určeny k okamžité konzumaci nebo se prodávají přes nezávislé distribuční kanály, tj. prostřednictvím velkoobchodu nebo maloobchodu. Příprava těchto jídel patří do výroby.

Sekce J zahrnuje výrobu a distribuci informačních a kulturních produktů, poskytování prostředků pro distribuci těchto produktů a pro zprostředkování přenosu dat či komunikaci, činnosti v oblasti informačních technologií, zpracování dat a jiné informační činnosti. Do této sekce spadají vydavatelská činnost, vč. vydávání softwaru; výroba filmů a zvukových nahrávek a související činnosti; výroba a vysílání televizních a rozhlasových programů; telekomunikace; činnosti v oblasti informačních technologií a ostatní informační činnosti.

Sekce K zahrnuje poskytování finančních služeb, vč. pojištění a zajištění, činnosti penzijních fondů a činnosti pro podporu finančních služeb. Tato sekce dále obsahuje činnosti s držbou jmění, jako jsou činnosti holdingových společností, fondů a podobných finančních entit.

Sekce L zahrnuje činnosti pronajímatelů, agentů nebo makléřů v jedné nebo v několika následujících činnostech: prodej nebo nákup nemovitostí, pronájem nemovitostí,

poskytování ostatních služeb v souvislosti s nemovitostmi, např. oceňování nemovitostí nebo vykonávání činností agentů podmíněných smluv o nemovitostech. Činnosti v této sekci mohou být prováděny s vlastním nebo pronajatým majetkem a mohou být vykonávány za úplatu nebo na smluvním základě. Sekce zahrnuje také stavební práce spojené s údržbou vlastních nebo pronajatých objektů.

Sekce M zahrnuje profesní, vědecké a technické činnosti. Tyto činnosti vyžadují vysokou míru vzdělání, školení a dávají uživatelům k dispozici odborné znalosti a zkušenosti.

Sekce N zahrnuje celou řadu činností, které podporují obecně obchodní činnosti. Tyto činnosti se odlišují od činností v sekci M tím, že jejich hlavním účelem není předávání odborných znalostí.

Sekce O zahrnuje činnosti státní povahy, které obvykle vykonává veřejná správa. Patří k tomu vydávání rozhodnutí, předpisů, právní výklad zákonů a z nich vyplývajících předpisů stejně jako správa programů na nich založených, legislativní činnosti, daňová správa, obrana země, veřejná bezpečnost a pořádek, imigrační služby, zahraniční věci a správa vládních programů. Tato sekce dále zahrnuje povinné sociální pojištění.

Sekce P zahrnuje vzdělávání na všech stupních a pro všechna povolání. Výuku lze provádět ústně nebo písemně, prostřednictvím rozhlasu, televize, internetu nebo jako dálkový kurz. Sekce zahrnuje jak vzdělávání nejrůznějšími institucemi řádného školského systému na různých stupních, tak i vzdělávání dospělých, alfabetizační programy atd. Patří sem rovněž vzdělávání na různých stupních vojenských škol a akademií, vězeňských škol atd. Sekce zahrnuje jak veřejné, tak i soukromé vzdělávání.

Sekce Q zahrnuje poskytování služeb zdravotní a sociální péče. Tyto činnosti sahají od lékařské péče v nemocnicích a jiných zařízeních přes ústavní péči s určitým podílem lékařské péče až po činnosti sociální péče bez lékařské péče.

Sekce R zahrnuje celou řadu činností, které pokrývají nejrůznější zájmy široké veřejnosti a týkají se kultury, zábavy a volného času; jsou v ní zahrnuta živá vystoupení, provoz muzeí, činnosti heren, sportovní a rekreační činnosti.

Sekce S zahrnuje činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů, opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost a řadu jiných osobních služeb, které nejsou uvedené v jiné části této klasifikace.

Sekce T zahrnuje činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu.

Sekce U zahrnuje činnosti exterritoriálních organizací a orgánů. (NACE, 2016)

7.3 Analýza podniků podle velikosti

Podniky podle velikosti lze roztrždit na základě statistického přístupu, na základě doporučení komise EU, podle ČSSZ nebo dle pojetí zákona na podporu podnikání. Tato práce bude pracovat se strukturou podniků dle doporučení komise EU, která rozlišuje podniky na mikropodniky s počtem zaměstnanců do 10, malé podniky s 10 až 50 zaměstnanci, střední podniky s 50 až 250 zaměstnanci, velké podniky s počtem 250 až 500 zaměstnanců a velmi velké podniky s počtem více jak 500 zaměstnanců. K roztrždění podniků komise EU stanovila 4 kritéria, jmenovitě kritérium počet zaměstnanců, kritérium roční obrat, kritérium hodnoty aktiv a kritérium nezávislosti.

Pro své účely využijí pouze kritérium počet zaměstnanců a to z důvodu nedosažitelnosti orlickoústeckých podniků na stanovené meze u ostatních kritérií (hlavně u kritéria velikost ročních tržeb a kritéria hodnota aktiv). Výsledkem struktury by pak byla existence pouze malých a středních podniků, velké podniky podle počtu zaměstnanců by byly diskriminovány.

Uvedená tabulka srovnává ekonomicky aktivní podniky v regionu Ústí nad Orlicí a v Pardubickém kraji na základě počtu zaměstnanců a srovnání v rámci celého Pardubického kraje.

Tabulka 7 Počet podniků podle počtu zaměstnanců v roce 2015

Počet zaměstnanců	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Pardubický kraj
celkem	22 253	15 052	61 512
nevedeno	4 129	2 532	10 440
bez zaměstnanců	14 038	9 784	39 894
1-5	2 795	1 767	7 410
6-9	435	311	1 221
10-19	377	271	1 121
20-24	83	59	257
25-49	179	156	563
50-99	105	89	327
100-199	61	45	156
200-249	10	12	31
250-499	28	14	62
500-999	5	9	17
1000-1499	3	-	4
1500-1999	3	1	5
2000-2499	-	1	1
2500-2999	1	-	1
3000-3999	-	1	1
4000-4999	-	-	-
5000-9999	1	-	1
1000 a více	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSU, 2015

8 Vybrané zemědělské podniky v regionu Ústí nad Orlicí

8.1 Společnost Podchlumí

Společnost Podchlumí, a.s. byla založena a zapsána u Obchodního rejstříku v Hradci Králové v roce 1996. Sídlo společnosti je v obci Česká Rybná v Pardubickém kraji a okrese Ústí nad Orlicí. Uvedená společnost obhospodařuje zemědělské pozemky o celkové výměře 1120 ha, z toho 582 ha je orná půda a 538 ha jsou luka a pastviny. Pozemky společnost užívá na základě podepsaných nájemních smluv a část pozemků má akciová společnost ve svém vlastnictví a to 310 ha. Společnost hospodaří na katastrálních územích Záchlumí, Česká Rybná, Hejnice, Bohousová, Litice nad Orlicí. Menší část pozemků má společnost v katastrech Helvíkovice, Dlouhoňovice, Libchavy a Písečná.

Základní kapitál společnosti je 53 300 000 Kč. Obchodní společnost se podřídila zákonu jako celku postupem podle § 777 odst. 5 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Celkový počet zaměstnanců je 46.

Hlavním předmětem podnikání uvedené společnosti je zemědělská výroba. Živočišná výroba je z velké části zaměřena na chov skotu, produkci mléka, výkrm zástavových býčků a výkrm jatečného skotu. Dalším předmětem podnikání je lesní výroba, vedení účetnictví, vedení daňové evidence, silniční motorová doprava, opravy ostatních dopravních prostředků a pracovních strojů, koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje, podnikání v oblasti nakládání s odpady.

Rostlinná výroba je v největší míře zastoupena krmivovou základnou pro živočišnou výrobu. Tržní plodiny jsou řepka, žito, ječmen, pšenice.

Střediska živočišné výroby a rostlinné výroby jsou v obcích Záchlumí, Bohousová, Popluž a Hejnice. Celkový počet zaměstnanců je 47. Částečným přínosem v oblasti financí je pro společnost provádění služeb zemědělskou technikou. Ztížené podmínky hospodaření jsou částečně kompenzovány dotacemi SAPS, LFA, TOP-UP, AGROENVI.

Tržby v roce 2014 z živočišné výroby byly 27,1 mil. Kč a z rostlinné výroby byly 8,1 mil. Kč

8.2 Obživa, a.s.

Společnost Obživa, a.s. má sídlo ve městě České Libchavy v okrese Ústí nad Orlicí v rámci Pardubického kraje. Tento ekonomický subjekt je konkurentem společnosti Podchlumí a navzájem mají podobný počet zaměstnanců a totožné předměty podnikání.

Tento zemědělský podnik byl založen a zapsán do Obchodního rejstříku v Hradci Králové v roce 1999. Základní kapitál společnosti je 28 300 000,- Kč. Obchodní společnost se podřídila zákonu jako celku postupem podle § 777 odst. 5 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Ve společnosti pracuje 35 zaměstnanců. Za minulý rok byl vykázán výsledek hospodaření před zdaněním v hodnotě 5,3 milionů Kč, z toho tvořila živočišná výroba skoro 4 miliony Kč a zbytek tvořila rostlinná výroba.

Celková výměra pozemků této společnosti dosahuje 675 ha. Z toho činí orná půda 423 ha a louka pastva činí z celkové rozlohy 252 ha. Hlavním předmětem podnikání tohoto zemědělského podniku je zemědělská výroba, především živočišná výroba, produkce kravského mléka, prodej mléka a výkrm jatečných býků a poté jejich následný prodej.

Další oblastí, kterou se tento podnik zabývá, je rostlinná výroba a to pěstování a prodej řepky a pěstování a následný prodej obilnin. V neposlední řadě se společnost zabývá vedením účetnictví, nákupem zboží za účelem dalšího prodeje, zemními pracemi, opravou motorových vozidel, výrobou a opravou zemědělských strojů, silniční motorovou nákladní dopravou.

9 Mezuregionální srovnání kvality podnikatelského prostředí

Srovnání kvality podnikatelského prostředí bylo docíleno pomocí vícekritériálního hodnocení jednotlivých regionů Pardubického kraje, ve kterém se nachází:

- region Ústí nad Orlicí;
- region Pardubice;
- region Chrudim;
- region Svitavy.

Hlavním cílem srovnání kvality podnikatelského prostředí v Pardubickém kraji je nalézt pozici regionu Ústí nad Orlicí a seřadit jednotlivé regiony Pardubického kraje podle jejich kvality podnikatelského prostředí. Celý proces se skládá z níže uvedených kroků. (Viturka, 2003)

- výběr kritérií hodnocení;
- zjištění hodnot kritérií;
- stanovení vah kritérií;
- ohodnocení regionů;
- srovnání regionů.

9.1 Výběr kritérií hodnocení

Tento krok srovnání kvality podnikatelského prostředí je nutné provádět ve spolupráci s potenciálními investory, kteří se rozhodují o lokalizaci svého podniku na daném území. Jednou z variant provedení tohoto výběru by bylo dotazníkové šetření s podnikateli a podniky v Pardubickém kraji a výsledkem by bylo nalezení přesných kritérií, které pro podnikatele hrají největší roli při zakládání podniků. Při této variantě by ale chyběl názor budoucího potenciálního investora, který chce na daném území vybudovat svůj podnik a chyběl by zde i názor ekonomických subjektů, kteří by byli proti umístění v Pardubickém kraji. Zároveň by bylo náročné provést šetření pomocí dotazníků ve všech regionech Pardubického kraje. Druhou možností bylo použití informací z publikace Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice od (Viturka, 2003) a jejíž výhodou je použití souboru kritérií, které byly získány z průzkumu mezi potenciálními investory. Nevýhodou této publikace je rok vydání, který proběhl v roce 2003, tudíž kritéria mohou být již zastaralá. Po zvážení obou možností bylo rozhodnuto použít soubor kritérií z uvedené publikace.

9.2 Ohodnocení kritérií

K ohodnocení samotných kritérií bylo třeba sehnat a najít vhodná data a stanovit reprezentativní ukazatel k ohodnocení. K získání správných dat byly využity stránky Českého statistického úřadu v Pardubicích, Ministerstva financí, Ministerstva práce a sociálních věcí, Českého hydrometeorologického ústavu, Pardubického kraje, Regionálního informačního servisu, Agentury ochrany přírody a krajiny či České národní banky.

9.2.1 Obchodní faktory

Mezi obchodní faktory patří v první řadě **faktor blízkosti trhů**. Tento faktor má odlišnou důležitost pro sektor průmyslu, pro sektor služeb a zemědělství. Nejlépe by se tento faktor hodnotil, pokud by byly k dispozici informace o klientech každého podniku v jednotlivých regionech a díky tomu by bylo možné zjistit, v jakém regionu mají ekonomické subjekty blíže ke svým klientům a zákazníkům a jaké regiony jsou od svých zákazníků více vzdálené. Tyto informace jsou bohužel nedostupné a bylo třeba stanovit odlišný způsob stanovení hodnoty daného faktoru. Jako ukazatel byla stanovena vzdálenost mezi centry jednotlivých regionů Pardubického kraje do center sousedních krajů Pardubického kraje. Byly zvoleny kraje Královehradecký, Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký a Středočeský a zjišťovala se vzdálenost mezi centry regionů Pardubického kraje a centry sousedních krajů. Za Středočeský kraj bylo jako centrum zvoleno hlavní město Praha.

Tabulka 8 Blízkost trhů

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Hradec Králové	26,5	56	76	34,6
Jihlava	94	117	106	81
Brno	141	98	68	129
Olomouc	137	95	70	130
Praha	125	173	191	133
BT	0,85	0,69	0,65	0,78

Zdroj: vlastní zpracování, mapy.cz

Nejdříve byly stanoveny váhy jednotlivých dílčích ukazatelů, následně byla použita Saatyho metoda pro stanovení vah blízkosti trhů. Podíl vzdálenosti do centra Královehradeckého kraje měl hodnotu 0,43, podíl vzdálenosti do centra kraje Vysočina

získal hodnotu 0,24, vzdálenost do centra Jihočeského kraje měla hodnotu 0,14, vzdálenost do Olomouckého kraje poté hodnotu 0,13 a nakonec vzdálenost do Prahy měla hodnotu 0,07. Poté byla provedena bazická varianta hodnocení na každý region Pardubického kraje zvlášť. Výsledky jsou uvedeny ve výše uvedené tabulce. Nejlepší hodnotu faktoru blízkosti trhů dosáhl region Svitavy a druhou nejlepší hodnotu poté dosáhl region Ústí nad Orlicí. Z center těchto dvou regionů Pardubického kraje vedou relativně nejkratší vzdálenosti do center krajů Královéhradeckého, Vysočina, Jihomoravského, Olomouckého a Středočeského. Z regionu Pardubice naopak vedou relativně nejdelší vzdálenosti.

Faktor koncentrace významných firem je dalším obchodním faktorem. Ukazatelem tohoto faktoru je počet ekonomických subjektů s 250 a více zaměstnanci, které připadají na 10 000 ekonomických subjektů. S více jak 250 zaměstnanci se jedná o velké podniky, které pomáhají malým a středním podnikům pomocí subdodavatelských služeb. Počet ekonomických subjektů byl získán pomocí Českého statistického úřadu a hodnoty daného faktoru pro každý region byly spočteny dle tohoto vzorce (2):

$$VF = \frac{VFR \cdot 10\,000}{ES} \quad (2)$$

VF – počet významných firem připadajících na 10 000 ekonomických subjektů v regionu;

VFR – počet významných firem v regionu;

ES – celkový počet ekonomických subjektů v regionu.

Tabulka 9 Ukazatel významných firem

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
VFR	41	26	12	13
ES	21 441	29 894	21 441	23 537
VF	19,12	8,70	5,60	5,52

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

Z tabulky je jasně vidět, že nejvyšší hodnotu faktoru koncentrace významných firem má region Pardubice. Tento výsledek není překvapující vzhledem k tomu, že se jedná o největší region v Pardubickém kraji a je jasné, že v tomto regionu bude zastoupení

největších podniků v kraji. Druhou nejvyšší hodnotu má region Ústí nad Orlicí, hlavně díky lokalizaci podniku IVECO Czech Republic, a. s. a SOR Libchavy spol. s r.o., které se zabývají výrobou v oblasti automobilového průmyslu, dále podnikem OEZ s.r.o., který se věnuje výrobě elektrických rozvodných a kontrolních zařízení. Největším ekonomickým subjektem v regionu Svitavy je v současnosti Saint-Gobain Vertex, s.r.o se zaměřením na výrobu skleněných vláken a v regionu Pardubice jsou největšími podniky s největším počtem zaměstnanců firmy FOXCONN CZ s.r.o. zabývající se výrobou počítačů a periferních zařízení, dále společnost Synthesia, a.s. vyrábějící barviva a pigmenty. (ČSÚ, 2015)

Faktor přítomnosti zahraničních firem nám dává informace o atraktivnosti daného regionu pro potenciální investory ze zahraničí. Jako ukazatel byl zvolen podíl firem, které jsou v jednotlivých regionech pod zahraniční kontrolou. Tento ukazatel by bylo těžké získat, a proto byl zvolen ukazatel hodnoty investice ze zahraničí, který připadá na jeden ekonomický subjekt. Hodnoty tohoto ukazatele byly vypočteny dle vzorce (3):

$$ZIR = \frac{I}{ES} \quad (3)$$

ZIR – hodnota zahraničních investic do základního kapitálu připadajících na 1 ekonomický subjekt v regionu;

IR – hodnota zahraničních investic do základního kapitálu v regionu;

ESR – celkový počet ekonomických subjektů v regionu.

Tabulka 10 Ukazatel přítomnosti zahraničních firem

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
IR	12 120 222	5 400 827	4 820 102	1 351 640
ESR	42 095	29 512	20 685	22 824
ZIR	287 925	183 004	233 024	59 220

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ a dat z ČNB, 2013

Nejhorší výsledek hodnoty přítomnosti zahraničních firem z Pardubického kraje má region Chrudim. Hodnota zahraničních investic v tomto regionu nepřesáhla 100 000 Kč oproti

ostatním regionům v kraji. Nejvyšší hodnotu zahraničních investic má region Pardubice, dále region Svitavy a region Ústí nad Orlicí. (ČNB, 2015)

Posledním kritériem obchodních faktorů je **faktor podpůrných služeb**. Tento faktor nám dává informace o ekonomických subjektech, které poskytují podpůrné služby, mezi které patří personální služby, v níž jiné firmy vyřizují nábor nových pracovníků, dále daňové poradenství, vedení účetnictví, marketingové služby či realitní služby, díky kterým si subjekty zajistí prostory k pronájmu či pozemky na vybudování nových podniků. Podpůrné služby byly nalezeny v odvětvové klasifikaci CZ-NACE v sekci K – Peněžnictví a pojišťovnictví, dále v sekci L – Činnosti v oblasti nemovitostí, v sekci M – Profesní, vědecké a technické činnosti a v sekci N – Administrativní a podpůrné činnosti. (NACE, 2016) Reprezentativním ukazatelem pro tento faktor byl zvolen podíl podniků v oblasti podpůrných služeb a hodnoty tohoto ukazatele byly získány pomocí uvedeného vzorce (4):

$$PES = \frac{PESR \cdot 100}{CPES} \quad (4)$$

PES – počet ekonomických subjektů poskytujících podpůrné služby na 100 subjektů v regionu;

PESR – počet ekonomických subjektů poskytujících podpůrné služby v regionu;

CPES – celkový počet ekonomických subjektů v regionu.

Tabulka 11 Ukazatel podpůrných služeb

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
PESR	9 714	5 153	3 601	3970
CPES	42 682	29 894	21 441	23 537
PES	22,76	17,24	16,79	16,87

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

Nejvyšší podíl podniků v oblasti poskytování podpůrných služeb na 100 subjektů v regionu mají regiony Pardubice a Ústí nad Orlicí. Regiony Svitavy a Chrudim poté mají zhruba stejný podíl těchto podniků. Region Ústí nad Orlicí má druhý nejvyšší počet podniků poskytující podpůrné služby v sekci Peněžnictví a pojišťovnictví, v sekci Činnosti v oblasti

nemovitostí, v sekci Profesní, vědecké a technické činnosti i v sekci Administrativní a podpůrné činnosti.

9.2.2 Pracovní faktory

Prvním pracovním faktorem je **faktor dostupnosti pracovních sil**. Tento faktor nám popisuje kolik obyvatel daného regionu je ekonomicky aktivní a kolik obyvatel je ekonomicky neaktivní. Pro budoucího investora má větší váhu počet ekonomicky aktivních obyvatel. Jako reprezentativní ukazatel byl zvolen počet ekonomicky aktivních a neaktivních obyvatel daného regionu. Mezi ekonomicky aktivní obyvatele řadíme osoby zaměstnané a osoby nezaměstnané a společně tvoří pracovní sílu. Jako ekonomicky neaktivní obyvatelé jsou myšleny důchodci, kteří nepracují a nejsou nikde zaměstnáni, dále studenti středních, odborných a vysokých škol a žáci základních škol a nakonec ostatní neaktivní obyvatelé.

Tabulka 12 Dostupnost pracovních sil

Ukazatel	Region Pardubice	Region nad Orlicí	Ústí	Region Svitavy	Region Chrudim
Ekonomicky aktivní obyvatelé					
zaměstnaní	77 946	59 331		43 272	44 041
nezaměstnaní	6 238	5 790		5 458	4 703
Ekonomicky neaktivní obyvatelé					
Nepracující důchodci	37 052	31 426		25 023	24 899
Ostatní	24 697	19 066		13 455	14 009
Studenti, žáci	22 490	21 147		16 037	15 547
DPS	1	0,86		0,72	0,66

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2011

Nejdříve byly stanoveny váhy jednotlivých dílčích ukazatelů, následně byla použita Saatyho metoda pro stanovení vah jednotlivých skupin pracovní síly. Podíl zaměstnaných pracovních sil měl hodnotu 0,25, podíl nezaměstnaných osob měl hodnotu 0,42, podíl nepracujících důchodců hodnotu 0,05, podíl ostatních neaktivních obyvatel měl hodnotu 0,11 a nakonec podíl studentů a žáků měl hodnotu 0,17. Poté byla provedena bazická

varianta hodnocení na každý region zvlášť. Výsledky jsou uvedeny ve výše uvedené tabulce jako hodnota DPS. Region Pardubice ve všech ukazatelích ohledně ekonomicky aktivní a neaktivní pracovní síle dosáhl nejvyšší hodnoty a tudíž získal i nejvyšší hodnotu dostupnosti pracovních sil v Pardubickém kraji. Region Ústí nad Orlicí dosáhl na druhou nejvyšší hodnotu dostupnosti pracovních sil a to díky tomu, že v ukazatelích ekonomicky aktivních a neaktivních obyvatelích disponoval vždy druhou nejvyšší hodnotou. Především druhý nejvyšší počet zaměstnaných a nezaměstnaných pracovních sil.

Mezi další pracovní řadíme **faktor kvality pracovní síly**. Tento faktor byl ohodnocen na základě informací o nezaměstnaných osobách v jednotlivých regionech. Jako reprezentativní ukazatele byly stanoveny podíl uchazečů o zaměstnání bez vzdělání a se základním vzděláním na celkovém počtu nezaměstnaných, dalším ukazatelem byl podíl dlouhodobě nezaměstnaných, kteří nemají práci déle jak 12 měsíců, poté ukazatel podílu uchazečů o zaměstnání ve věku 55 let a více a nakonec podíl absolventů a mladistvých do 24 let. Výsledky za každý region Pardubického kraje jsou uvedeny v níže uvedené tabulce.

Tabulka 13 Kvalita pracovní síly

Ukazatel	Podíl na celkovém počtu nezaměstnaných			
	Region Pardubice	Region nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Základní vzdělání, bez vzdělání	14,41	14,10	16,01	19,38
Dlouhodobě nezaměstnaní	25,45	26,78	27,25	33,70
Absolventi, mladiství	4,33	4,19	4,64	4,67
55 let a více	20,56	20,85	18,96	21,32
KPS	0,97	0,95	0,92	0,80

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2014

Nejdříve byly stanoveny váhy jednotlivých dílčích kritérií, poté byla použita Saatyho metoda a díky této metodě byly stanoveny váhy u jednotlivých skupin nekvalitní pracovní síly. Podíl uchazečů se základním vzděláním a bez vzdělání měl hodnotu 0,22, podíl dlouhodobě nezaměstnaných měl hodnotu 0,34, podíl absolventů a mladistvých hodnotu 0,09 a podíl uchazečů starších 55 let hodnotu 0,35. Poté byla provedena bazická varianta hodnocení na každý region zvlášť. Výsledky jsou uvedeny ve výše uvedené tabulce jako hodnota KPS. Z tabulky s výslednými hodnotami kvality pracovní síly je poznat, že výskyt

vysoké školy v regionu Pardubice zvyšuje úroveň vzdělanosti obyvatel tohoto regionu a tím i kvalitu pracovní síly. To samé se dá říct i o regionu Ústí nad Orlicí s celkovým počtem 21 středních škol. Region Chrudim má nejnižší hodnotu kvality pracovní síly a je to dáno tím, že má z celkového počtu nezaměstnaných nejvyšší podíl u osob bez vzdělání, se základním vzděláním, u dlouhodobě nezaměstnaných, absolventů a mladistvých i u osob starších 55 let. Region Ústí nad Orlicí má poté nejnižší podíl osob bez vzdělání a se základním vzděláním a u absolventů a mladistvých do 24 let. (Atlas školství, 2016)

Posledním faktorem ze skupiny pracovních kritérií je **faktor flexibility pracovních sil**. Reprezentativním ukazatelem tohoto faktoru byl určen počet podnikatelů na 100 obyvatel daného regionu, tudíž jde o podnikatele provozující svou činnost na základě živnostenského a jiného oprávnění, které jsou flexibilní ke změně své současné pracovní náplně a ke změně výkonu práce. Popsaný ukazatel pro každý region byl vypočten podle následujícího vzorce (5):

$$FPS = \frac{PPR \cdot 100}{POR} \quad (5)$$

FPS – počet podnikatelů na 100 obyvatel v regionu;

PPR – počet podnikatelů podnikajících na základě živnostenského oprávnění a podnikatelů podnikajících na základě jiného oprávnění v regionu;

POR – počet obyvatel v regionu.

Tabulka 14 Flexibilita pracovních sil

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
PPR	32 540	23 591	16 974	18 845
POR	169 836	138 179	104 189	103 945
FPS	19,16	17,07	16,29	18,13

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

Nejvyšší hodnota počtu flexibilních podnikatelů na 100 obyvatel v daném regionu byla zjištěna v regionu Pardubice následované regionem Chrudim, Ústí nad Orlicí a Svitavy. Všechny regiony v Pardubickém kraji vykazují nadprůměrné hodnoty a to díky vysokému podílu obyvatel ve věku 25 – 30 let, což jsou mladí lidé většinou bez dětí a s flexibilním postojem. Region Ústí nad Orlicí spolu s regionem Pardubice má nejvyšší počet podnikatelů přes 20 000, kteří podnikají na základě živnostenského či jiného oprávnění, ostatní dva regiony méně jak 20 000 podnikatelů.

9.2.3 Infrastrukturní faktory

Jedním z těchto kritérií je **faktor kvality silnic a železnic**. Do analýzy tohoto faktoru nebyla zahrnuta kvalita železnic, protože získání informací tohoto druhu v rámci zkoumaných regionů není dostupné. Samotná kvalita silnic byla hodnocena na základě délky dálnic a délky silnic I. třídy. Délku silnic I. třídy bylo třeba upravit speciálním koeficientem, protože potenciální investoři v regionu si váží více dálnic než silnic I. třídy. Koeficient byl převzat z publikace Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice podle (Viturka, 2003). Hodnota koeficientu pro dálnice má hodnotu 1 a pro silnice I. třídy má hodnotu 0,5. Hodnoty tohoto faktoru byly poté získány z následujícího vzorce (6):

$$KSR = \frac{\sum[(DDR \cdot kd) + (DSR \cdot ks)] \cdot 100}{DCR} \quad (6)$$

KSR – hodnota kritéria kvality silnic v regionu na 100 km celkové délky;

DDR – délka dálnic v regionu v km;

DSR – délka silnic I. třídy v regionu v km;

DCR – celková délka dálnic a všech druhů silnic v regionu v km;

kd – koeficient významnosti dálnic;

ks – koeficient významnosti silnic I. třídy.

Tabulka 15 Kritérium kvality silnic

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
DDR	9	0	0	0
DSR	127	127	114	88
DCR	783	896	918	999
KSR	9,26	7,09	6,21	4,40

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2014

Z tabulky je zřejmé, že nejvyšší hodnotu faktoru kvality silnic má region Pardubice. Tento region je jediný z celého Pardubického kraje, kterým prochází dálnice. Tato skutečnost oslabuje hodnoty faktoru dalších regionů v tomto kraji. Naproti tomu region Ústí nad Orlicí má stejnou délku silnic I. třídy jako region Pardubice. Zajímavostí je, že region Chrudim s nejnižší hodnotou faktoru kvalit silnic má nejvyšší hodnotu délky všech druhů silnic, ale zároveň nejnižší délku silnic I. třídy.

Faktor informačních a komunikačních technologií je dalším ze skupiny infrastrukturních faktorů. Pro ekonomické subjekty především v sektoru služeb má velkou váhu, aby jejich současní i potenciální zákazníci měly přístup k počítači, připojení k internetu či vlastnili mobilní telefon, aby mohly rychle a snadno dostávat potřebné informace od ekonomických subjektů. Jako reprezentativní ukazatel byl zvolen počet ekonomických subjektů v oblasti informačních a komunikačních technologií na 1 000 obyvatel. Nejlepším ukazatelem tohoto faktoru by byl počet domácností, které jsou vybaveny počítači s připojením k internetu, ale tyto data nebyly k dostání na úrovni regionů. Výsledky tohoto faktoru byly spočteny pomocí vzorce (7):

$$ITR = \frac{IR \cdot 1\,000}{POR} \quad (7)$$

ITR – kritérium rozvoje informačních a telekomunikačních technologií v regionu;

IR – počet podniků působících v oblasti informačních a komunikačních technologií v regionu;

POR – počet obyvatel v regionu.

Tabulka 16 Faktor rozvoje informačních a komunikačních technologií

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
IR	698	383	182	266
POR	169 836	138 179	104 189	103 945
ITR	4,20	2,77	1,75	2,56

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

Z tabulky výsledků faktoru lze poznat, že nejlepší podmínky pro rozvoj informačních a komunikačních technologií jsou v regionech Pardubice a Ústí nad Orlicí. Vyplývá to z celkového počtu ekonomických subjektů, které se zabývají informačními a komunikačními technologiemi a z celkového počtu obyvatel daných regionů.

Posledním ze skupiny infrastrukturních faktorů je **faktor blízkosti mezinárodních letišť**. Dostupné mezinárodní letiště ovlivňuje v pozitivní míře jak turistickou atraktivitu daného

regionu, tak celkovou kvalitu podnikatelského prostředí. Jediné letiště mezinárodního typu v Pardubickém kraji se nachází přímo v Pardubicích a slouží pro významný nepravidelný letecký provoz v oblasti vojenských či civilních letů. Letiště je situováno na jihovýchodním okraji Pardubic, 4 kilometry od centra města. V roce 2007 letiště odbavilo celkově 0,09 milionu cestujících.

Tabulka 17 Faktor blízkosti mezinárodních letišť

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Letiště Praha	147	195	213	155
Letiště Brno	145	116	86	133
Letiště Ostrava	234	192	167	227
BML	0,83	0,77	0,83	0,82

Zdroj: vlastní zpracování, mapy.cz, 2016

Jako reprezentativní ukazatele byly vybrány vzdálenosti mezi centry regionů Pardubického kraje a třemi největšími letišti v České republice. Letiště Pardubice je velice zřídka využíváno oproti letišti v Praze, které v roce 2007 odbavilo 12,4 milionů cestujících spolu s letištem v Brně, které v témže roce odbavilo 0,42 milionů cestujících a letištem v Ostravě s 0,33 miliony odbavených cestujících. Přitom jako největší váha byla přidělena letišti v Praze. (CZECH, 2016)

Z tabulky je možno vidět, že do největších a nejvíce využívaných letišť v České republice je možno se nejrychleji dostat z regionu Pardubice a regionu Svitavy. Z regionu Pardubice vede nejkratší vzdálenost na letiště v Praze v rámci celého Pardubického kraje. Na letiště v Brně má nejkratší vzdálenost region Svitavy a nejkratší vzdálenost na letiště v Ostravě ze všech regionů Pardubického kraje má opět region Svitavy.

9.2.4 Lokální faktory

Tyto faktory jsou na úrovni měst a obcí prvním ze skupiny těchto faktorů je **faktor nabídky rozvojových ploch**, kam patří nabídky průmyslových zón. Tento uvedený faktor má větší význam pro ekonomické subjekty v průmyslovém sektoru. Průmyslové zóny ve většině případů vznikají na okraji obcí či měst a jsou spojeny s nízkou cenou prodávaných pozemků a zasíťováním těchto pozemků v rámci různých národních programů. Hlavními kritérii při hodnocení tohoto faktoru se staly velikost nabízené průmyslové zóny, druh

komunikace v blízkosti zóny, kdo danou průmyslovou zónu vlastní či vybavenost inženýrskými sítěmi. Pokud by se daný faktor hodnotil podle uvedených kritérií, tak by šlo o náročný sběr dat a proto byl jako reprezentativní ukazatel zvolena rozloha dané průmyslové zóny v regionu. Informace o průmyslových zónách v jednotlivých regionech Pardubického kraje poskytl server Regionální informační servis a výsledné hodnoty zkoumaného faktoru byly vypočteny podle vzorce (8):

$$NRP = \frac{RPR \cdot 100}{CRR} \quad (8)$$

NRP – hodnota kritéria nabídky rozvojových ploch v regionu na 100 km² celkové rozlohy;

RPR – rozloha nabízených průmyslových zón v regionu;

CRR – celková rozloha v regionu.

Tabulka 18 Kritérium nabídky rozvojových ploch

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
RPR	256,2	34,9	81,1	85
CRR	880	1 267	1 379	993
NRP	29,11	2,75	5,88	8,56

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ a z Regionálního informačního servisu, 2014

Na území Pardubického kraje se nachází celkem 9 průmyslových zón. Jedna průmyslová zóna z tohoto počtu zabírá skoro 100 ha a tudíž je využita z více jak 50 % své rozlohy. Další zóny jsou střední velikosti s velkou nebo plnou rezervou pro využití jejich území. Využití jedné ze zón závisí na budoucím vyřešení vedení rychlostní komunikace R35. Konečné výsledky hodnocení kritéria nabídky rozvojových ploch byly získány na základě seznamu nabízených průmyslových zón, který je momentálně aktuální. Z tohoto důvodu je třeba brát uvedený ukazatel nabídky jako krátkodobý a jednotlivé pořadí regionů může být v budoucnu zásadně odlišné na základě jiných faktorů.

Největší průmyslovou zónou v Pardubickém kraji je zóna s názvem Pardubice - Free zone + Staré Čívce, která se nachází přímo v krajském městě Pardubice. Celková rozloha zóny je momentálně 97,4 ha a z toho je v současnosti využíváno 54,1 ha, tj. 56 % a tudíž nabízená volná plocha v této zóně má rozlohu 43,3 ha, tj. 44 % z celkové plochy. Uvedená průmyslová zóna má polohu na západním okraji území města Pardubice, přiléhá na severu k významné železniční Berlín - Praha - Vídeň a na jihu ke komunikaci I/2 - Praha - Kutná

Hora - Pardubice. Funkční náplní této zóny je lehká průmyslová výroba. V současné době je průmyslová zóna ve výstavbě i v provozu a je vybavena infrastrukturou. Funguje zde již několik firem, např. Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o., která se zabývá výrobou mobilních telefonů a autorádií; dále JTEKT Automotive Czech Republic, s.r.o. se zaměřením na výrobu mechanických dílů do převodovek osobních automobilů; KYB Manufacturing Czech s.r.o. zaměřená na výrobu automobilových komponentů; RONAL CR s.r.o. s výrobou automobilových komponentů; TechnoPark Pardubice, k.s., který je zacílen na development, výzkum a vývoj; Agro Trade a zemědělské a obchodní družstvo Staré Čivice. Využité plochy jsou ve vlastnictví jednotlivých investorů a volné plochy zóny jsou ve vlastnictví města.

Průmyslové zóny na území regionu Ústí nad Orlicí jsou 2 a oboje patří na území města Vysoké Mýto. První průmyslovou zónou je Vysoké Mýto – Jihovýchod s nabízenou plochou ve velikosti 34,9 ha, z toho je momentálně využíváno 3,2 ha, tzn. 9,2 % celkové plochy. Průmyslová zóna je situována na jihovýchodním okraji města Vysoké Mýto a ze severovýchodní části města je vymezena komunikací I/35 (E442), ze západní části je vymezena pruhem krajinné zeleně a železniční tratí č. 018 Vysoké Mýto - Litomyšl. Nakonec z jižní části města je ohraničena účelovou komunikací, a to polní cestou a výběžkem krajinné zeleně. Funkční náplní této zóny je sektor výroby. Momentálně je tato průmyslová zóna v soukromém vlastnictví velkého počtu osob a samotné město Vysoké Mýto vlastní pouze cca 1,5 ha. Druhou průmyslovou zónou na území Pardubického kraje je Vysoké Mýto – Severozápad, jejíž celková plocha momentálně nebyla zjištěna. Průmyslová zóna je lokalizována na severozápadním okraji zastavěného území města Vysoké Mýto a z východu je vymezena komunikací I/35 (E442) a železniční tratí a ze západu trasou navrhované přeložky I/35. Plánovanou funkční náplní tohoto území bude smíšená výroba a komerční občanské vybavení. Záměr na realizaci této zóny je pozastaven z důvodu nevyjasněného vedení rychlostní silnice R35 v těsné blízkosti uvedené zóny a s konečným vybudováním průmyslové zóny s názvem Vysoké Mýto - Severozápad je počítáno po definitivním stanovení trasy R35 a zatím je ve vlastnictví města Vysoké Mýto.

Velká nabídka průmyslových zón vysoko momentálně převyšuje poptávku po těchto plochách. Větší množství průmyslových zón byl v minulosti v tomto kraji prostředkem pro

zajištění konkurenčního prostředí a v budoucích letech lze tušit, že dojde ke snížení počtu a celkové rozlohy zón, které nebyly moc úspěšné. Toto snížení počtu a rozlohy má své ekonomické důvody, protože nevyužitá území lze použít pro jiné účely. Po této redukci by se mělo znovu začít využívat zabrané plochy a přejít k novému typu územního rozvoje a to k revitalizaci ploch, tzv. brownfields. (Regionální informační servis, 2014)

Faktor znalostní báze patří také do souboru lokálních faktorů a základem tohoto faktoru je rozvíjení vědy a výzkumu. Mezi instituce, které se zabývají podporou růstu znalostí a vědomostí, patří školská zařízení a výzkumné ústavy. Nejvýznamnějšími druhy škol z hlediska hodnocení tohoto faktoru jsou školy vysoké, vyšší odborné, jazykové a střední. Výzkumné ústavy mohou být fyzikální, chemické, biologické či jiné. Na území Pardubického kraje nebyly za pomoci Rejstříku veřejných výzkumných institucí nalezeny žádné výzkumné ústavy, tudíž nebyl tento typ instituce brán v potaz při hodnocení daného faktoru. Hlavním ukazatelem při hodnocení byl vybrán počet ekonomických subjektů v oblasti vzdělávání na 1 000 obyvatel. Výsledné hodnoty jsou uvedeny níže spolu se vzorcem (9), pomocí kterého byly získány.

$$ZBR = \frac{SVR \cdot 1\,000}{POR} \quad (9)$$

ZBR – hodnota kritéria znalostní báze v regionu;

SVR – počet ekonomických subjektů působících v oblasti vzdělávání v regionu;

POR – počet obyvatel v regionu.

Tabulka 19 Ukazatel znalostní báze

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
SVR	687	509	381	307
POR	169 836	138 179	104 189	103 945
ZBR	4,05	3,68	3,66	2,95

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2015

Nejvyšší hodnoty ukazatele ekonomických subjektů v oblasti vzdělávání bylo dosaženo v regionu Pardubice. V tomto regionu je nejvyšší výskyt vysokých škol v Pardubickém kraji. Je zde jediná vysoká škola a to Univerzita Pardubice. Díky tomu, že ostatní regiony na svém území nedisponují žádnou vysokou školou, tak je region Pardubice více atraktivní pro potenciální nové podniky či studenty. Region Ústí nad Orlicí se v hodnocení znalostní báze umístil hned za regionem Pardubice. Z portálu Atlas školství vyplynulo, že na území

regionu Ústí nad Orlicí působí celkem 21 středních či odborných škol. Většina těchto škol se zaměřuje na obory strojírenství, elektrotechniku, stavebnictví, zemědělství a obecnou přípravu v podobě gymnázií. (Atlas školství, 2016)

Posledním kritériem v souboru lokálních faktorů je **faktor finanční asistence**. Tento faktor nám dává informace o schopnosti regionálních měst vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj podnikatelského prostředí pomocí finanční výpomoci. Hlavním zdrojem dat byl portál Ministerstva financí ČR, kde byly nalezeny informace o sdílených daňových příjmech obcí. Hlavním ukazatelem se poté stala hodnota sdílených daňových příjmů na jednoho obyvatele regionu. Smyslem je, aby v městských obcích bylo co nejvíce podnikatelů a zaměstnanců a tím pádem v těchto obcích bude více daňových příjmů ve formě daně z příjmu či DPH. Díky těmto příjmům bude podpořen rozvoj měst a jejich podnikatelských prostředí. Hodnota faktoru za daný region se spočítá podle vzorce (10):

$$FAR = \frac{DPR}{POR} \quad (20)$$

FAR – ukazatel finanční asistence městských obcí v regionu;

DPR – hodnota sdílených daňových příjmů městských obcí v regionu;

POR – počet obyvatel městských obcí v regionu.

Tabulka 20 Kritérium finanční asistence městských obcí

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
DPR	1 083 036 000	759 285 000	417 561 000	435 372 000
POR	115 158	85 255	46 806	49 001
FAR	9 405	8 906	8 921	8 885
Městské obce	Holice Chvaletice Lázně Bohdaneč Pardubice Přelouč Sezemice	Červená Voda Česká Třebová Choceň Jablounek nad Orlicí Králíky Lanškroun Letohrad Ústí nad Orlicí Vysoké Mýto Žamberk	Litomyšl Moravská Třebová Polička Svitavy	Hlinsko Chrast Chrudim Skuteč Slatiňany Třemošnice

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ a dat Ministerstva financí ČR, 2013

9.2.5 Cenové faktory

Faktor ceny práce poskytuje informace o nákladech na pracovní jednotku. Nejčastějším ukazatelem tohoto faktoru je průměrná měsíční mzda na jednoho zaměstnance v rámci regionu. Vybraný ukazatel má nevýhodu v tom, že není odlišena struktura zaměstnání, ale zároveň jde o jediný ukazatel, který je možno sehnat na úrovni regionů. Informace ohledně ceny práce v regionech Pardubického kraje byly k dispozici pouze za rok 2002, tudíž tyto získaná data jsou zastaralá.

Tabulka 21 Faktor ceny práce

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Měsíční mzda Kč	13 297	12 169	12 214	11 978

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z Pardubického kraje, 2002

Data z tabulky vypovídají o tom, že v regionu Pardubice je nejvyšší cena práce na jednoho zaměstnance za měsíc, v dalších regionech je cena práce za měsíc zhruba stejná. Průměrná hrubá měsíční mzda na jednoho zaměstnance v Pardubickém kraji za rok 2014 činila 22 767. Hodnoty za jednotlivé regiony nebyly k dispozici. Z portálu Úřadu práce v Ústí nad Orlicí vyplynulo, že mezi nejžádanější profese z pohledu zaměstnavatelů na území regionu patří profese řemeslníků, svářečů, zámečníků, soustružníků a montážních dělníků.

Faktor ceny pozemků je důležitý zejména u ekonomických subjektů v sektoru průmyslu. Nejvíce užívaným ukazatelem tohoto faktoru je cena pozemku na 1 m². Samotnou cenu pozemků ovlivňuje řada skutečností, mezi které patří účel vzniku pozemku, zasítování pozemku, poloha pozemku, umístění u frekventované komunikace, kdo pozemek vlastní a ostatní. Za každý region byl vybrán pozemek situovaný v průmyslové zóně pomocí stránek realitních kanceláří v daném regionu a v případě, že průmyslová zóna je ve vlastnictví města či obce, tak informace z městských úřadů. Získané hodnoty lze nalézt v následující tabulce.

Tabulka 22 Ukazatel ceny pozemků

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Cena pozemků Kč/m²	300	320	380	274
Průmyslová zóna	Pardubice - Free zone + Staré Čívce	Vysoké Mýto - Jihovýchod	Svitavy - předměstí, Moravský Lačnov	Hlinsko

Zdroj: Vlastní průzkum, 2016

Hlavním faktorem u ukazatele ceny pozemků patří zejména poloha pozemku či zóny, především vzdálenost od nejlépe frekventované silnice. Lokalizace firem u frekventované silnice typu dálnice či typu I. třídy umožňuje ekonomickým subjektům zrychlit přepravu svých produktů a snížit tím své dopravní náklady. Pokud se průmyslové zóny navíc nacházejí blízko centra daného kraje, tak mohou ekonomické subjekty využívat potenciálu a kvality pracovní síly.

Posledním z cenových faktorů je **faktor ceny pronájmů**. Tento faktor má oproti faktoru cen pozemků větší význam a důležitost u ekonomických subjektů v sektoru služeb. Pronajmout se dají především skladové, obchodní či kancelářské prostory. Daný faktor ovlivňují velikost pronajímaných prostor, poloha pronajímaného objektu, stáří objektu, vybavenost objektu a další faktory. Srovnání regionů na základě jednotlivých cen pronájmů by bylo velmi komplikované a jako ukazatel faktoru bylo zvoleno seřazení regionů podle cen od nejdražšího po nejlevnější pomocí kontaktování realitních kanceláří. Výsledky jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 23 Ukazatel ceny pronájmů

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Pořadí	1	2	4	3
Ohodnocení kritéria	0,18	0,22	0,35	0,25

Zdroj: vlastní průzkum, 2016

9.2.6 Enviromentální faktory

Faktor urbanistické a přírodní atraktivity území patří do skupin faktorů, které budou dosahovat vyšších hodnot v regionech s vyšší rozlohou národních parků, chráněných krajinných oblastí a s větším počtem kulturních památek. Výměru přírodních a kulturních památek nelze sčítat, proto byl jako reprezentativní ukazatel zvolen počet stravovacích a ubytovacích zařízení na 10 km². Tyto zařízení se vyskytují v oblastech přírodní a urbanistické atraktivity. Vzorec (11), podle kterého byly výsledky daného faktoru dosaženy, je uveden níže.

$$PAR = \frac{SUZ \cdot 10}{RR} \quad (31)$$

PAR – ukazatel přírodní a urbanistické atraktivity v regionu;

SUR – počet stravovacích a ubytovacích zařízení v regionu;

RR – celková rozloha regionu.

Tabulka 24 Kritérium urbanistické a přírodní atraktivity

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
SUR	1 899	1 501	1 129	1 019
RR	880	1 267	1 379	993
PAR	21,58	11,85	8,19	10,26
Národní park v ha	-	-	-	-
CHKO v ha	-	587	6 926	31 663

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, z Pardubického kraje a z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, 2014

Z tabulky je vidět, že v Pardubickém kraji není žádný Národní park, pouze Chráněné krajinné oblasti. V rámci kritéria urbanistické a přírodní atraktivity měřeného pomocí podílu stravovacích a ubytovacích zařízení je na prvním místě s přehledem region Pardubice, následovaný regiony Ústí nad Orlicí, Chrudim a Svitavy. Na území Pardubického kraje se nachází celkem 3 chráněné krajinné oblasti, mezi které patří CHKO Orlické hory v regionu Ústí nad Orlicí, dále CHKO Žďárské vrchy v regionu Svitavy a nakonec do regionu Chrudim patří CHKO Železné hory. Region Pardubice nedisponuje žádnou oblastí v rámci CHKO. Na území regionu Pardubice oproti tomu převažují urbanistické památky, kterými jsou 6 národních kulturních památek, 1 městská památková rezervace a 1 městská památková zóna. (NPÚ, 2016)

Faktor environmentální kvality území nám dává zásadní informace o kvalitě životního prostředí v daném regionu. Zda má daný region životní prostředí znečištěné či nikoliv ovlivňuje především subjekty podnikající v sektoru služeb, které jsou závislé na klientech daného regionu. Reprezentativním ukazatelem tohoto faktoru je hmotnost základních znečišťujících látek, mezi které patří oxid siřičitý, oxidy dusíku, oxid uhelnatý a emise tuhých paliv na jednoho obyvatele za rok. Pro zjištění dat o znečištění v daném regionu byl využit portál Českého hydrometeorologického ústavu. Zjištěné hodnoty byly spočteny podle vzorce (12):

$$EKR = \frac{(TLR + SO_2 + NO_x + CO) \cdot 1000}{POR} \quad (42)$$

EKR – ukazatel enviromentálního kritéria v regionu v kg na obyvatele;

TLR – znečištění ovzduší tuhými palivy v regionu v t za rok;

SO₂ – znečištění ovzduší oxidem siřičitým v regionu v t za rok;

NO_x – znečištění ovzduší oxidy dusíku v regionu v t za rok;

CO – znečištění ovzduší oxidem uhelnatým v regionu v t za rok;

POR – počet obyvatel v regionu.

Tabulka 25 Enviromentální kvalita území

Ukazatel	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
TLR	682,2	403	405,9	308
SO₂	10 184,4	611,3	620,5	540,7
NO_x	7 187,2	466,5	646,8	865,2
CO	2 781	6 481,8	5 742,3	4 203,8
POR	168 569	138 751	104 622	104 043
EKR	123,6	57,39	70,88	56,88

Zdroj: vlastní zpracování základě údajů z ČSÚ, 2014

Výše uvedená tabulka potvrzuje fakt, že znečištění ovzduší dosahuje vysoké hodnoty v regionech s vysokou hustotou obyvatel. To však neznamená, že v místech s nízkou hustotou obyvatel, mezi které patří vesnice, není ovzduší vůbec znečišťováno. Na vesnicích se stále využívají jako zdroje tepla tuhá paliva, jako uhlí a dřevo, která zvyšují emise škodlivých látek v ovzduší.

Nejvyšší hodnotu znečištění má Pardubický region, následovaný překvapivě regionem Svitavy. Region Ústí nad Orlicí má v rámci Pardubického kraje druhé nejnížší znečištění ovzduší a mezi regiony má nejnížší znečištění oxidy dusíku či druhé nejnížší znečištění ovzduší oxidem siřičitým, naproti tomu má nejvyšší znečištění ovzduší oxidem uhelnatým. V rámci celého kraje lze označit pozici regionu Ústí nad Orlicí z hlediska znečištění ovzduší za velmi dobrou.

Celá tato kapitola se zabývala analýzou kvality podnikatelského prostředí v regionech Pardubického kraje a pro větší přehled je níže uvedena tabulka hodnot jednotlivých faktorů kvality podnikatelského prostředí za dané regiony kraje.

Tabulka 26 Hodnoty jednotlivých kritérií kvality podnikatelského prostředí

	Faktory	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
	Obchodní				
+	Blízkost trhů	0,85	0,69	0,65	0,78
+	Koncentrace významných firem	19,12	8,70	5,60	5,52
+	Přítomnosti zahraničních firem	287 925	183 004	233 024	59 220
+	Podpůrných služeb	22,76	17,24	16,79	16,87
	Pracovní				
+	Dostupnost pracovních sil	1	0,86	0,72	0,66
+	Kvalita pracovních sil	0,97	0,95	0,92	0,80
+	Flexibilita pracovních sil	19,16	17,07	16,29	18,13
	Infrastrukturní				
+	Kvalita silnic a železnic	9,26	7,09	6,21	4,40
+	Informační a komunikační technologie	4,20	2,77	1,75	2,56
+	Blízkost mezinárodních letišť	0,83	0,77	0,82	0,81
	Lokální				
+	Nabídka rozvojových ploch	29,11	2,75	5,88	8,56
+	Znalostní báze	4,05	3,68	3,66	2,95
+	Finanční asistence	9 405	8 906	8 921	8 885
	Cenové				
-	Cena práce	13 297	12 169	12 214	11 978
-	Cena nemovitostí	300	320	380	274
+	Cena pronájmů	0,18	0,22	0,35	0,25
	Environmentální				
+	Urbanistická a přírodní atraktivita území	21,58	11,85	8,19	10,26
-	Environmentální kvalita území	123,60	57,39	70,88	56,88

Pozn.: + znamená, že se jedná o výnosový typ kritéria (čím více, tím lépe pro podnikatelské prostředí)
 - znamená, že se jedná o nákladový typ kritéria (čím více, tím hůře pro podnikatelské prostředí)

9.3 Stanovení vah kritérií

Váhy jednotlivých kritérií je potřeba stanovit či odvodit pro celkové ohodnocení regionů. Pro stanovení daných kritérií je třeba přistupovat z objektivního hlediska. Jako zdroj vah kritérií pro tuto práci byla použita publikace Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice. V této publikaci byly zveřejněny váhy kritérií

pro ekonomické subjekty v sektoru průmyslu a pro podniky v sektoru služeb. (Viturka, 2003)

Sektor zemědělství nebyl v této knize zahrnut, a proto jsem provedl subjektivní stanovení vah pro uvedený sektor, které vycházelo z postupu a výsledků, které byly popsány v dané publikaci a byly součástí regionálního výzkumu.

Byly stanoveny tři druhy vah a to váhy A, B a C, což značí použití tří různých metod získání konečných výsledků. Váhy A představují názory potenciálních investorů v regionu. Váhy B byly získány pomocí analýzy faktorů a váhy C byly spočteny pomocí průměru vah předešlých dvou metod. Z tabulky, ve které jsou uvedeny váhy kritérií, je vidět, že u některých faktorů mají hodnoty opačný či jiný význam. Především je to vidět u faktoru nabídky rozvojových ploch, který má velký význam u podniků v sektoru průmyslu a zemědělství, naopak u podniků v sektoru služeb nemá žádný význam a váhu, dále je to poznat u faktoru ceny pozemků, které mají opět vyšší váhu u podniků v sektoru zemědělství a průmyslu oproti sektoru služeb. Naproti faktor ceny pronájmů má velký význam u podniků v sektoru služeb, ale nemá žádný význam u průmyslu. V sektoru průmyslu jsou nejdůležitější skupinou faktory obchodní, dále faktory pracovní, infrastrukturní, lokální, cenové a nakonec environmentální. V sektoru služeb patří mezi faktory s největším významem faktory obchodní, dále infrastrukturní, cenové, lokální a nakonec environmentální.

Váhy kritérií pro sektor zemědělství nebyly k dispozici, proto došlo z mé strany ke stanovení vah na základě výsledných vah pro průmysl a služby a na základě mého subjektivního názoru. Nejedná se tedy o váhy, které byly získány na základě dotazování potenciálních investorů, ani o váhy získané pomocí analýzy faktorů. Každá skupina faktorů kvality podnikatelského prostředí byla z mé strany podrobena analýze a jednotlivým kritériím přidělena příslušná hodnota vah, která daným kritériím v oblasti zemědělství odpovídá. Dle mého subjektivního názoru mají v sektoru zemědělství největší význam faktory obchodní, infrastrukturní, lokální, pracovní, cenové a environmentální. Obchodní kritéria patří mezi nejvýznamnější, protože je důležité, aby potenciální ekonomické subjekty byly v blízkosti konečných trhů či významných zahraničních firem. V případě

infrastrukturních kritérií, zde je důležitá kvalita dopravních komunikací pro dopravu potřebných složek pro výrobu či dopravu ke konečným zákazníkům. U lokálních faktorů jde především o dostatečnou nabídku rozvojových ploch pro případnou výstavbu podniku. Hodnoty pracovních faktorů jsou pro zemědělství významné zejména v dostupnosti a kvalitě dostatečně vzdělaných pracovníků.

Tabulka 27 Váhy kritérií

Faktory	Váhy								
	Průmysl			Služby			Zemědělství		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Obchodní	0,28	0,28	0,28	0,30	0,25	0,27	0,29	0,26	0,27
Blízkost trhů	0,11	0,08	0,10	0,09	0,03	0,06	0,12	0,10	0,11
Koncentrace významných firem	0,11	0,09	0,10	0,06	0,10	0,08	0,11	0,08	0,09
Přítomnosti zahraničních firem	0,04	0,02	0,03	0,07	0,03	0,05	0,04	0,02	0,03
Podpůrných služeb	0,02	0,09	0,05	0,08	0,09	0,08	0,02	0,06	0,04
Pracovní	0,22	0,18	0,20	0,16	0,16	0,16	0,17	0,17	0,17
Dostupnost pracovních sil	0,12	0,09	0,10	0,08	0,10	0,09	0,09	0,07	0,08
Kvalita pracovních sil	0,08	0,04	0,06	0,06	0,04	0,05	0,06	0,06	0,06
Flexibilita pracovních sil	0,02	0,05	0,04	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,03
Infrastrukturní	0,17	0,17	0,17	0,24	0,19	0,21	0,22	0,18	0,20
Kvalita silnic a železnic	0,11	0,06	0,09	0,08	0,08	0,08	0,12	0,11	0,11
Informační a komunikační technologie	0,02	0,06	0,04	0,10	0,06	0,08	0,06	0,04	0,05
Blízkost mezinárodních letišť	0,04	0,05	0,04	0,06	0,05	0,05	0,04	0,03	0,04
Lokální	0,16	0,14	0,15	0,11	0,17	0,14	0,16	0,18	0,17
Nabídka rozvojových ploch	0,11	0,06	0,09	0	0	0	0,10	0,09	0,09
Znalostní báze	0	0	0	0,08	0,10	0,09	0	0	0
Finanční asistence	0,05	0,08	0,06	0,03	0,07	0,05	0,06	0,09	0,08
Cenové	0,11	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,13	0,13
Cena práce	0,06	0,05	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,05
Cena pozemků	0,05	0,08	0,06	0	0	0	0,07	0,09	0,08
Cena pronájmů	0	0	0	0,07	0,08	0,08	0	0	0
Environmentální	0,06	0,10	0,08	0,07	0,10	0,09	0,04	0,08	0,06
Urbanistická a přírodní atraktivita území	0,04	0,05	0,05	0,04	0,05	0,05	0,02	0,03	0,03
Environmentální kvalita území	0,02	0,05	0,03	0,03	0,05	0,04	0,02	0,05	0,03
Celkem	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Zdroj: VITURKA, M. a kol., Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice a vlastní zpracování

9.4 Ohodnocení regionů

Samotné ohodnocení regionů Pardubického kraje bylo potřeba provést pomocí kritérií, která mají velkou váhu pro místní ekonomické subjekty a pro podniky, které se snaží zjistit, který region v kraji má nejvyšší kvalitu podnikatelského prostředí. Kritéria byla převzata z publikace Regionální vyhodnocení podnikatelského prostředí v České republice.

Samotných kritérií bylo celkově 18, mezi které patřily 4 obchodní faktory, 3 pracovní faktory, 3 infrastrukturní faktory, 3 lokální faktory a 2 faktory environmentální. Po stanovení kritérií bylo třeba stanovit reprezentativní ukazatele za daná kritéria, které posloužily k ohodnocení daných kritérií a následně k hodnocení regionů daného kraje. Finální výpočet byl proveden pomocí vícekritériální analýzy, přesněji řečeno pomocí metody váženého pořadí. Při hodnocení byly použity váhy C, které vzešly z průměru předešlých vah A a B. Výsledky byly rozděleny zvlášť pro sektor průmyslu a sektor služeb. Získané hodnoty jsou výnosového typu, takže vyšší hodnota daného ukazatele znamená kvalitnější podnikatelské prostředí.

Tabulka 28 Hodnoty regionů podle kvality podnikatelského prostředí

průmysl	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Váhy C	3,67	2,45	1,79	2,09
Služby	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Váhy C	3,49	2,64	2,02	1,85
Zemědělství	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Váhy C	3,68	2,41	1,81	2,10

Zdroj: vlastní zpracování

9.5 Mezuregionální srovnání

Mezuregionální srovnání regionů v kraji byl posledním krokem v analýze podnikatelského prostředí v Pardubickém kraji. Z výpočtu na základě zvolených kritérií a reprezentativních ukazatelů a díky použitým metodám a vahám vyšlo najevo výsadní postavení regionu Pardubice v kvalitě podnikatelského prostředí v rámci Pardubického kraje. Tento region měl nejvyšší hodnotu kvality jak u sektoru průmyslu, služeb, ale i zemědělství. Tento výsledek je možné interpretovat tím, že region představuje centrum Pardubického kraje a je pro budoucí investory více atraktivní než další regiony kraje. Především poskytuje těmto investorům kvalitní pracovní sílu, kvalitní infrastrukturu, velké množství průmyslových zón či velké množství firem nabízející podpůrné služby.

V meziregionálním srovnání dopadl region Ústí nad Orlicí velmi dobře. Region dosáhl druhých nejlepších hodnot kvality podnikatelského prostředí v sektoru průmyslu, služeb i zemědělství v rámci Pardubického kraje. Region Ústí nad Orlicí má druhou nejnižší vzdálenost k sousedním trhům v okolních krajích, dosáhl druhé nejvyšší hodnoty v kritériu koncentrace významných firem díky podnikům Iveco Czech Republic, a. s. a SOR Libchavy spol. s r.o., které se zabývají výrobou v oblasti automobilového průmyslu. Dále region dosáhl druhé nejvyšší hodnoty v dostupnosti a kvalitě pracovní síly, druhé nejvyšší kvality silnic v kraji či druhou nejnižší hodnotou znečištění ovzduší. Jedním z mála současných negativů tohoto regionu je malá rozloha nabízených rozvojových ploch v podobě průmyslových zón. Výsledné hodnoty jsou zobrazeny v níže uvedené tabulce a regiony jsou zde seřazeny podle hodnot jednotlivých faktorů.

Tabulka 29 Pořadí regionů podle kvality podnikatelského prostředí

Průmysl	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Váhy C	1	2	4	3
Služby	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Váhy C	1	2	3	4
Zemědělství	Region Pardubice	Region Ústí nad Orlicí	Region Svitavy	Region Chrudim
Váhy C	1	2	4	3

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je vidět, že regiony Pardubice a Ústí nad Orlicí si udržely svou první a druhou pozici v kvalitě podnikatelského prostředí jak v sektoru průmyslu, služeb i zemědělství a jejich hodnoty na základě vah C se pohybovaly zhruba na stejné úrovni. U regionů Svítavy a Chrudim hodnoty kvality oscilovaly na hranici hodnoty 2, zatímco u regionů Pardubice a Ústí nad Orlicí se hodnoty pohybovaly kolem 3,6, resp. 2,5.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo kvantifikovat kvalitu podnikatelského prostředí v orlicko-ústeckém regionu v oblasti průmyslu, služeb i zemědělství. Dílčími cíli poté bylo srovnání ekonomických subjektů mezi regiony Ústí nad Orlicí a Pardubice v rámci Pardubického kraje podle jejich struktury a nakonec meziregionální srovnání kvality podnikatelského prostředí v regionu Ústí nad Orlicí s ostatními regiony v Pardubickém kraji.

Z analýzy podniků v regionu Ústí nad Orlicí bylo zjištěno, že na území tohoto regionu je registrováno celkem 29 894 ekonomických subjektů. Z tohoto počtu bylo 15 052 ekonomicky aktivních podniků. Z počtu aktivních subjektů tvořili 67,1 % živnostníci, 12,3 % obchodní společnosti, 4,2 % zemědělských podnikatelů. Z 1 923 zemědělských podnikatelů v Pardubickém kraji tvořili zemědělci regionu Ústí nad Orlicí celkem 33 %. To znamená, že tento region má největší zastoupení zemědělských podnikatelů v celém kraji. Region Ústí nad Orlicí evidoval z celkového počtu 15 052 ekonomicky aktivních subjektů celkem 1 210 podniků zabývajících se zemědělstvím, lesnictvím a rybářstvím oproti počtu 998 podniků, které registroval region Pardubice. Na území daného regionu mají v současnosti největší zastoupení hlavně malé podniky a střední podniky. Největší zastoupení v rámci odvětvové klasifikace CZ-NACE mají podniky v sekci G, což je skupina podniků zabývajících se maloobchodem a velkoobchodem. Je zde malé zastoupení velkých ekonomických subjektů. Velké podniky se v regionu nacházejí hlavně v oblasti automobilového průmyslu. Velkých podniků s více jak 500 zaměstnanci je momentálně na území regionu 12.

Více o kvalitě podnikatelského prostředí v regionu Ústí nad Orlicí bylo získáno pomocí vícekritériálního hodnocení, které proběhlo na základě 18 kritérií v 6 skupinách faktorů. Těmi faktory byly obchodní, pracovní, infrastrukturní, lokální, cenové a environmentální. Z výsledků tohoto hodnocení získal daný region druhé nejvyšší hodnocení v kvalitě podnikatelského prostředí jak v sektoru průmyslu, služeb, tak i v sektoru zemědělství. V rámci procesu vícekritériálního hodnocení nejdříve proběhlo ohodnocení daných kritérií, poté stanovení vah kritérií a nakonec samotné ohodnocení regionů a následné meziregionální srovnání. Nejvyšší hodnotu kvality podnikatelského prostředí získal region Pardubice.

Region Ústí nad Orlicí má druhou nejvyšší hodnotu faktoru blízkosti trhu a do sousedních krajů vede relativně kratší cesta než z ostatních regionů. V regionu jsou zastoupeny dvě významné a velké podniky z oblasti automobilového průmyslu, a to IVECO a SOR. Z průzkumu vyšla najevo druhá nejnižší hodnota zahraničních investic v Pardubickém kraji. Nejvyšší hodnotu zahraničních investic mají regiony Pardubice a Svitavy. Na území regionu je velmi dobré zastoupení podniků, které nabízejí podpůrné služby především v oblasti peněžnictví a pojišťovnictví. Region pro potenciální nové investory a podniky může poskytnout dostupnost pracovní síly na velmi dobré úrovni v podobě nezaměstnaných, kteří aktivně hledají práci a studentů. V regionu není zastoupena žádná vysoká škola veřejná či soukromá, ale na druhou stranu je zde velký počet středních a odborných škol, které nabízejí především obory strojírenství, stavebnictví či zemědělství. Díky malému počtu osob se základním či žádným vzděláním je zde solidní pracovní síla. Na území regionu není žádná silnice typu dálnice, ale je zde velký podíl silnic I. třídy. Jedním z mála negativ, které vyšly najevo díky této analýze je malý počet nabízených rozvojových ploch v podobě průmyslových zón, na kterých bude možnost vybudovat nové podniky.

Z konečného meziregionálního srovnání kvality podnikatelského prostředí vyšlo pořadí regionů pro subjekty, které se zaměřují na sektor průmyslu takto: první Pardubice, poté Ústí nad Orlicí, Chrudim a poslední Svitavy. Pro podniky se zaměřením na služby vyšlo pořadí regionů tímto způsobem: první opět Pardubice, poté Ústí nad Orlicí, Svitavy a poslední region Chrudim. Nakonec pro podniky se zaměřením na zemědělství skončilo pořadí tím, že první byly opět Pardubice, poté Ústí nad Orlicí, Chrudim a poslední Svitavy. Váhy kritérií pro sektor zemědělství byly stanoveny na základě subjektivního názoru autora této práce, tudíž by neměly být brány příliš v potaz a mělo by na ně být nahlíženo jako na váhy, které nebyly vyčísleny formou průzkumu či dotazováním potenciálních investorů.

Z celkového hlediska jsou podmínky pro podnikání na území regionu Ústí nad Orlicí velmi dobré a vyhovující, ať už se jedná o investory a podniky v oblasti průmyslu, služeb či dokonce zemědělství. V současnosti je potřeba zmínit jedno negativum, a to malé zastoupení nabízených významných rozvojových ploch či průmyslových zón a jejich následná cena. Je třeba vytvořit prostor pro zvýšení počtu rozvojových ploch a

průmyslových zón. Tímto krokem dojde ke zvýšení již tak slušné atraktivity regionu pro potenciální investory. Investoři vyhledávají území pro své vlastní podniky, a pokud volné plochy pro vybudování podniků nebudou v daném regionu k dispozici, tak své investice přesunou do jiného regionu či území, kde tyto plochy budou existovat. Pokud investoři přesunou své zájmy do jiných regionů, tak tím přesunou i potenciální volná pracovní místa, zahraniční investice a další faktory ovlivňující podnikatelské prostředí.

Jinak se jedná o region s druhou nejvyšší hodnotou kvality podnikatelského prostředí v rámci Pardubického kraje hned za regionem Pardubice. Regiony Chrudim a Svitavy skončily v analýze na třetím a čtvrtém místě a jejich hodnoty kvality podnikatelského prostředí byly výrazně menší, než které získal region Ústí nad Orlicí.

Seznam literatury

Citace – monografie

ČESKO. *Obchodní korporace: zákon o obchodních korporacích + rejstřík : 2014 : redakční uzávěrka 3.2.2014*. Ostrava: Sagit, 2014. ÚZ. ISBN 9788074880391.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 9788024619743.

FOTR, Jiří a Lenka ŠVECOVÁ. *Manažerské rozhodování: postupy, metody a nástroje*. 2., přeprac. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 9788086929590.

GUINN, Alan, Oldřich KRATOCHVÍL a Iveta HASHESH. *Management I: úvod do podnikání a popis podnikatelského prostředí malých a středních podniků v ČR*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007. ISBN 9788073141271.

JÁČ, Ivan. *The uniqueness of municipalities in regions: innovative approaches to regions as cornerstones of entrepreneurial environment*. 1. Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, 2011. ISBN 9783847311249.

LUKEŠ, Martin a Martina JAKL. *Podnikání v České republice*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2012. ISBN 9788024518848.

MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 9788024747804.

SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 6., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 9788074002748.

VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 9788024745206.

VITURKA, Milan. *Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice: výzkumný záměr 145600001 Faktory efektivnosti rozvoje regionů ČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 8021033045.

VITURKA, Milan. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024736389.

ŽIŽKA, Miroslav. *Hospodářský rozvoj regionů: vymezení funkčních regionů, významné socioekonomické faktory, regionální odolnost a inovační intenzita*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 9788074311314.

Citace – bibliografie

HINDLS, Richard, Stanislava HRONOVÁ a Jan SEGER. *Statistika pro ekonomy*. 5. vyd. Praha: Professional Publishing, c2004. ISBN 8086419592.

PETŘÍČEK, Václav. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Vyd. 1. Praha: Corona, 2006. ISBN 8090336361.

REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Příručka. ISBN 8021021268.

RYDVALOVÁ, Petra a Miroslav ŽIŽKA. *Konkurenceschopnost a jedinečnost obce: identifikace dynamického rozvoje obce: studie 3*. Vyd. 1. V Liberci: Technická univerzita, 2008. ISBN 9788073724238.

Citace – elektronické zdroje

BELÁS, Jaroslav, Valér DEMJAN, Jozef HABÁNIK, Mária HUDÁKOVÁ a Juraj SIPKO. The Business Environment of Small and Medium-Sized Enterprises in Selected Regions of The Czech Republic and Slovakia. *E+M Ekonomie a Management* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: ProQuest Central

CZ NACE. *NACE* [online]. 2016 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.nace.cz/>

Ekonomické subjekty v Pardubickém kraji k 31. 12. 2010. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/xs/ekonomicke_subjekty_v_pardubickem_kraji_k_31_12_2010

Historie města a regionu. *Ústí nad Orlicí* [online]. [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.ustinadorlici.cz/turista-volny-cas/mesto-usti-nad-orlici/historie-mesta-a-regionu/>

Hledání volných míst. *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno/vmobor>

Charakteristika okresu Ústí nad Orlicí. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_usti_nad_orlici

Mezinárodní letiště v ČR. *CZECH* [online]. Ministerstvo zahraničí [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/92812-mezinarodni-letiste-v-cr>

Nejperspektivnější region pro investory? Pardubický kraj. *Pardubický kraj* [online]. 2014 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/77507/nejperspektivnejsi-region-pro-investory-pardubicky-kraj?preiev=archiv>

Nový model sdílených daní pro obce - rok 2013. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2013 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/prijmy-kraju-a-obci/zakladni-informace/2013/novy-model-sdilenych-dani-pro-obce-10890>

Pardubický kraj. *Czech Invest* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/pardubicky-kraj-2014-4349.pdf>

Pojetí regionální politiky. *Regional Development* [online]. [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.regionaldevelopment.cz/index.php/pojeti-regionalni-politiky.html>

Průmyslové zóny. *Regionální informační servis* [online]. Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2014 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/regionalni-informace/prumyslove-zony/>

Přímé zahraniční investice. *Česká národní banka* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/index.html

Přímé zahraniční investice v okresech. *Regionální informační servis* [online]. Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2014 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajске-ris/pardubicky-kraj/okresy/hospodarske-prostredi/prime-zahranicni-investice/>

Regiony a regionalizace. *Regional Development* [online]. [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: http://www.regionaldevelopment.cz/index.php/regiony_red.html

Sčítání lidu, domů a bytů - Pardubický kraj - analýza výsledků - 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/crit/scitani-lidu-domu-a-bytu-2011-pardubicky-kraj-analyza-vysledku-2011-b6m0pq383h>

Seznam středních škol. *Atlas školství* [online]. P.F. art, 2016 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.atlasskolstvi.cz/stredni-skoly?district=usti-nad-orlici&p=1>

Seznam vysokých škol. *Atlas školství* [online]. P.F. art, 2016 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.atlasskolstvi.cz/vysoke-skoly?city=litomysl,pardubice>

Statistická ročenka Pardubického kraje - 2015. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2015>

Statistický bulletin - Pardubický kraj - 1. až 4. čtvrtletí 2015. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/h-organizacni-statistika-9y17fmm0b8>

Světové dědictví, NKP, chráněná území. *Národní památkový ústav* [online]. Praha [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/hledani.php>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistik>